

Zafere Kadar Sürekli Devrim!

marksist bakış

Sayı 51 - Ekim 2015

Fiyat: 3,5 TL

**SINIFLAR ARASI BARIŞA,
HALKLAR ARASI SAVAŞA,
HAYIR!**

ilkelerimiz

Tek Yol Sürekli Devrim

İşsizlik, açlık, yoksulluk, savaşlar, doğanın tahribatı, yabancılaşma ve toplumsal çürümenin tek sorumlusu kapitalizmdir. Bu yüzden de insanlığın kurtuluşu kapitalizmin tarihin çöp tenekesine gönderilmesiyle gerçekleşecektir. Kapitalizmin alternatifi proleter devrim ve sosyalizmdir. Kapitalist sömürüye karşı harekete geçen devrimci işçi hareketi, burjuva düzenden tam kopuş olmadan kurtuluşun olamayacağını bilerek kapitalist düzeni yıkana kadar durmamalı ve gerçekleştireceği işçi ihtilalini dünyaya yaymaya çalışmalıdır. İlerici burjuvazi, ileri demokratik bir düzen, demokratik devrim, bağımsızlık vb. politikalar işçi sınıfını proleter devrim yolundan uzak tutmanın araçlarıdır.

Yurtseverlik Değil Enternasyonalizm

Küresel bir sistem olan kapitalizmden kurtulabilmek için işçi sınıfının uluslararası birliği zorunludur. İşçi sınıfını ulusal temellerde bölen ve sınıfsal ayrımları perdeleyen yurtseverlik ideolojisi burjuvazinin en büyük silahlarından birisidir. Bu nedenle Marks bütün dünyanın işçileri birleşin çağrısını yükseltmiştir. Ancak, proletarya enternasyonalizmi bir dünya partisi olarak Enternasyonal hedefine bağlanmıyorsa, dünyadaki komünist güçlerle gerçek bir birliğe hizmet etmiyorsa soyut bir ilke olarak gerçek anlamını yitirecektir.

Ezilenlerin Kürsüsüyüz

Devrimciler, insanların kimliklerinden ötürü ezilmelerine karşı çıkarlar. Ezilenlerin ezenlere karşı mücadelesi her daim meşru ve ilericidir. Kadınların ve LGBT bireylerin ezilmeleri konusunda işçi sınıfı içerisinde ileri bir bilinç yaratılması oldukça önemlidir. Ulusal sorunda temel yaklaşımımız ezilen ulusların kendi kaderini tayin hakkı ve Kürt halkının ulusal sorundaki taleplerinin desteklenmesidir. Diğer taraftan Marksistler ezilenlerin esas kurtuluşunun ancak ve ancak proleter devrimle geleceğinin de altını çizerek. Ezilenlerin mücadelesi desteklenirken Marksistlerin politik bağımsızlıklarını korumaları büyük önem taşımaktadır.

Bolşevizm

İşçi sınıfının kapitalizme karşı girişeceği mücadelelerin başarıya ulaşması için devrimci işçilerden oluşan bir devrimci partiye ihtiyaç vardır. Devrimci partinin liderliği olmaksızın işçi sınıfı yenilmeye mahkumdur. İşçi sınıfının önderlik krizi içerisinde olması, kapitalizmin hala ayakta olmasının temel nedenidir. Bu krizin aşılması bir inşa sürecini gerekli kılmaktadır. Bolşevik geleneğin inşası gerçekleşmeden proleter devrim ve iktidar perspektifi hoş bir hayalden öteye geçemez.

Zafere Kadar Sürekli Devrim!

marksist bakış

İÇİNDEKİLER

INTERNASYONAL POSTACI

- 5 **FARC; YOLUN SONUNDA**
- 16 **SYRIZA'NIN SEÇİM ZAFERİ NASIL AÇIKLANIR?**
- 21 **RUSYA'NIN SURİYE'DEKİ HAMLELERİ NE ANLAMA GELİYOR?**

GÜNCEL

- 11 **MADE IN CHINA**
V.U.Arsan
- 14 **HOPA'DAN DERSLER**
İsmail Yiğit

TEORİ

- 7 **EKİM DEVRİMİ VE KADIN**
Derya Koca
- 24 **TÜRKİYE'DE BÜYÜK BURJUVAZİNİN OLUŞUMU-II**
Güneş Gümüş

PERSPEKTİF

- 3 **1 KASIM'DA HDP'YE OY VER AMA KENDİNE GÜVEN**
- 18 **SARAYIN SAVAŞI VE "BARIŞ" MESELESİ**
Engin Kara

TARİH

- 28 **12 EYLÜL'LE HESAPLAŞMAK**
Emre Güntekin

ÇEVİRİ

- 30 **AMERİKA KOMÜNİST OLURSA-I**
Lev Troçki

BÜROLARIMIZ

Ankara

Bayındır-2 Sok. No:45/7 Kızılay Tel: 0537 734 7270

İstanbul

İstiklal Caddesi Balo Sk. No:32 Kat:4 Beyoğlu Tel: 0543 337 3671

Trabzon

Razi Aksu İşhanı (KESK Binası) Kat:4 No:30 Meydan Tel: 0532 792 7171

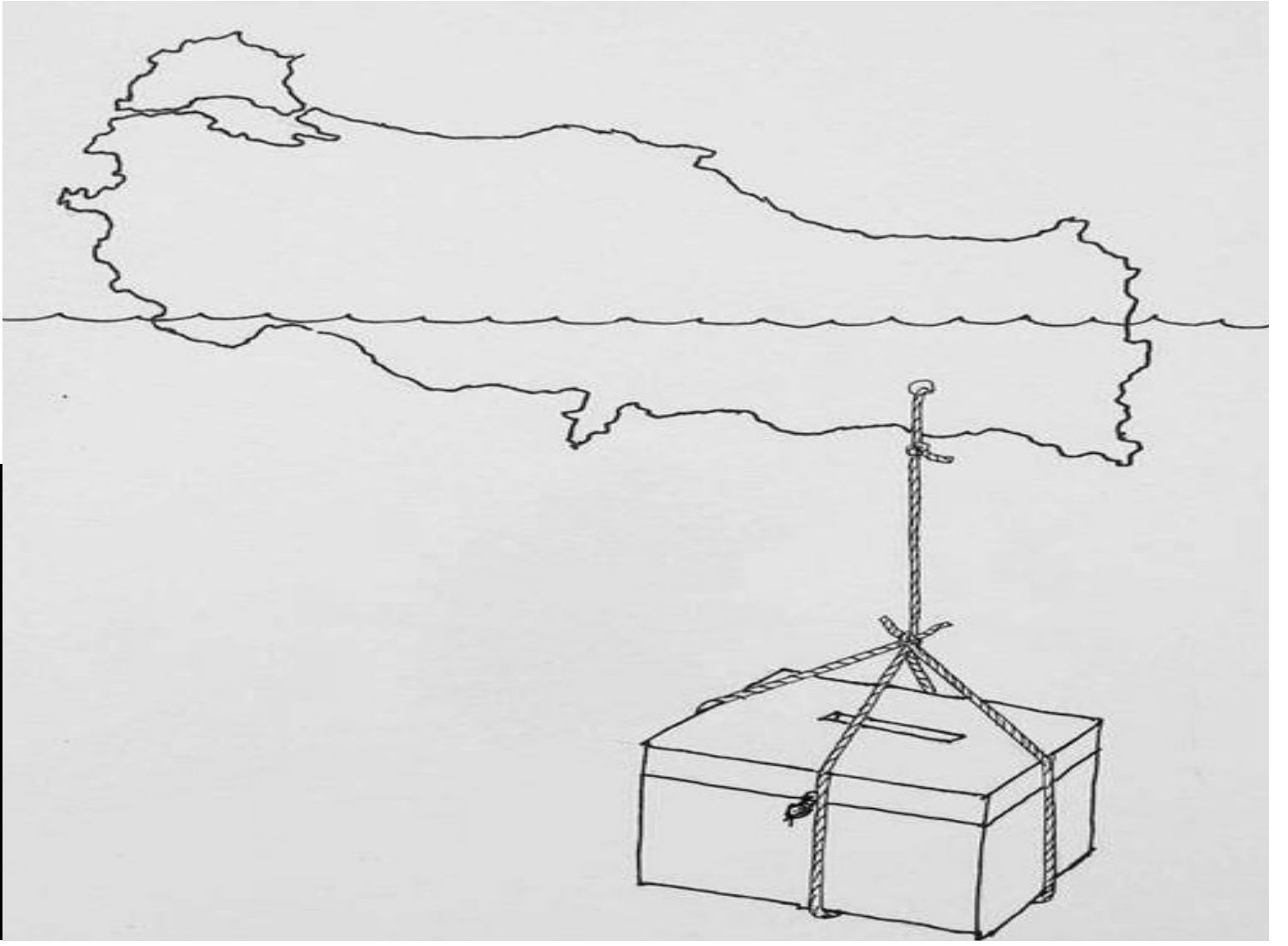
Marksist Bakış - Aylık Politik Dergi - Yıl: 11 - Sayı: 51 - Ekim 2015

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ayşe Şensöz

Yayın İdare Adresi: Bayındır-2 Sok. No:45/7 Kızılay/ANKARA Tel: 03124809560

Baskı: Mattek Matbaacılık Basım Yayın Tan.Tic.San.Ltd.Şti. - Ağaç İşleri Sanayi Sit. 1354. Cadde 1362. Sokak No: 35 İvedik Yenimahalle /ANKARA Tel: (0.312) 433 23 10 Fax: (0.312) 434 03 56

Yayın Türü: Yaygın süreli, aylık

1 Kasım'da HDP'ye Oy ver, ama Kendine Güven!

7 Haziran seçimleri iki büyük sonuç doğurmuştu: AKP'nin tek parti döneminin kapanması (koalisyon döneminin başlaması) ve HDP'nin yükselişi. Böylelikle, sadece RTE'nin başkanlık rüyası hüsrarla sonuçlanmamış, AKP tek başına iktidarı da kaybetmişti. HDP ise toplumsal muhalefetin yükselen gücü olarak sadece muhafazakar Kürtleri değil, batıdaki sol unsurları da kendisine çekmeyi başarak Türkiye'nin ana partilerinden birisi olmayı gözüne kestirir hale gelmişti.

Derken çatışmalar başladı. Suruç katliamının ardından gelen Ceylanpınar'da iki polisin öldürüldüğü eylemi fırsat bilen AKP, Kandil'deki PKK hedeflerine büyük saldırılar başlatarak adeta zaman makinasını 1990'lara ayarladı. PKK de kendisine yönelen bu saldırılara hiç de alttan almayarak aynı yoğunlukla cevaplar verince asker-polis cenazeleri ülkenin ana gündem maddesi haline geldi. Birçok defa 400 vekil şantajını kullanan RTE, zaten 7 Haziran'ın hemen ertesinde "tekrar seçim"i gündem ederek rengini belli etmişti. Yani yeni bir seçimde şansını denemek istiyordu. Bozulan ekonomi, gelen asker-polis cenazeleri, belki de AKP'nin kıymetini istikrar isteyen sağ seçmene gösterebilirdi ve bu sefer 400 bir yana 276 mümkün olabilirdi. Ama işler hiç de RTE'nin istediği gibi gideceği benzemiyor.

Tahmin edildiği gibi 7 Haziran tablosu pek değişmez ise AKP'nin zayıflamasının baki olduğu kesinleşecek. Dolayısıyla AKP cephesinde cıvatalar gevşeyecek. Hele bir de AKP 7 Haziran'daki oyu bile alamazsa yokuş aşağı iniş hızlanacaktır. Diğer taraftan HDP, yine beklendiği gibi, oy oranını korur ve hatta yükseltebilirse bu da çok manidar olacaktır. Olası çatışmasızlık durumunda HDP'nin önünün açık olduğundan ve aynı zamanda Kürt sorununda Batı'daki kamuoyunun da eskisi gibi şoven atmosfere kendisini kaptırmadığından söz edebileceğiz. Asker cenazelerine rağmen MHP'nin oy oranında artış yerine düşüş olursa bu durum daha da açık hale gelecektir.

Emekçilerin 1 Kasım'daki Tavrı Ne Olmalıdır?

Bir kere RTE, her şeyini bu seçimlere bağladığından seçim sonrası oluşacak usulsüzlüklere karşı teyakkuz halinde olmak gerekiyor. Zaten oyunun kurallarını işine geldiği şekilde bozmak AKP'nin tabiatında var. Kürt illerinin önemli bir kısmında taşımali oy sistemi mesela bu oyunlardan birisi. Hatta Erzincan'da bile CHP'ye oy veren Alevi köylerinde taşımali oy kullanılması için çaba sarf ediyorlar, çünkü Erzincan'da AKP 2-0 yapabilmek için sadece 800 küsur oy fazlasına ihtiyaç duyuyor. Yani her türlü hile-hurdaya karşı hazır olmak gerekiyor. Kaldı ki RTE, halihazırda oturduğu cumhurbaşkanlığı koltuğundan son derece kirlili ve kural dışı bir siyaset yürütüyor. Nitekim 7 Haziran'dan önce HDP'yi baraj altında bırakmak için bir sürü provakasyon yapılmıştı.

Seçim sonrasında ise devrimcilere yönelik Suruç katliamı gerçekleşmiş, ardından da ülke iç savaş ortamına çekilmişti. Böylesi bir durumda devrimciler kitlelerle omuz omuza sokaklarda olacaktır.

SDH, emekçileri eleştirilmesi gereken noktaları gözden kaçırmadan, verilen desteğin HDP'nin programına verilen bir destek olmadığını unutmadan, HDP'ye oy vermeye çağırıyor. Neden?

* Mevcut alternatifler içerisinde en sol parti olarak öne çıkan HDP, desteği hak etmektedir. HDP'nin eleştirisi üzerinden geliştirilecek boykot tavrı, apolitik bir tavır olarak egemenlerin işine gelecektir. Hükümete katılması gayet olası olan CHP, ekonomi yönetimini Kemal Derviş benzerlerine devretmeyi planlamaktadır. RTE sonrası düzenin piyasa ekonomisi ve emperyalizm çerçevesinde normalleşmesi CHP eliyle olacaktır. CHP de kendisini böyle pazarlamaktadır. Bu yüzden CHP emekçiler için alternatif olamaz.

* Ortadoğu'daki iç savaş bataklığı ve gırtlaklaşmalar içerisinde IŞİD gibi güçlerle savaşan, yok olmakta olan Ortadoğu'nun kadim halklarını koruyan Kürt hareketi desteklenmelidir.

* HDP'nin başarısı, RTE'nin diktatörlük özlemlerine büyük bir darbe indirecektir. Bu da Türkiye'de burjuva siyasetin çerçevesinde önemli değişikliklerin oluşmasını beraberinde getirecektir. Bunun sonucu olarak da sınıf hareketinin daha özgüvenli hareket edebileceği bir ortam oluşacaktır. Kürt hareketinin direnci olmasa RTE'nin toplumsal muhalefetin gırtlığına basmaya kalkacağı ortadadır.

* HDP'nin baraj altında kalması, Kürt halkının siyasi temsilinin önünün tıkanması anlamına gelecektir. Bu durumun sonuçlarından birisi de sınıf mücadelesini baltalayan etnik tansiyonun yükselmesi olacaktır.

* HDP'nin barajı aşması, kendi gerçekliğini ortaya koyması bakımından, yani olumlu ya da olumsuz bir şekilde billurlaşmanın yaşanması açısından da istenen bir durumdur. Kitlelerin kendi deneyimlerinden öğrenmesi için buna ihtiyaç vardır.

Peki HDP'nin eleştirilmesi gereken hususları nelerdir?

* Dengir Mir Mehmed Fırat, Celal Doğan gibi bir hayli kirlili burjuva unsurun HDP'de benimsenmesi ve hatta öne çıkması, HDP'nin yerleşik burjuva siyasi kültüre yatkın olduğunu ortaya koymaktadır. Zaten Kürdistan'da HDP'nin hakim olduğu alanlarda ciddi bir yöneten-yönetilen, sömüren-sömürülen ilişkisi vardır. Kürdistan'da yaşam pratiği vahşi sömürünün, haksızlığın, yozlaşmanın, ezilmenin gırla gitmesi anlamında dünyanın geri kalanından farklı değildir. Piyasacılığın dışına pek çıkmayan HDP'li yerel yönetimler, uzun yıllardır bu ilişkilerin yeniden üretildiği alanlar halindedir ve HDP parti olarak bu meselelerin göbeğindedir.

* HDP'nin hedef büyütür yüksek siyaset katında daha yüksek basamaklara çıkması, HDP'yi daha fazla düzen içerisine çekecektir. Örneğin her seferinde sosyalistleri kötüleyen Altan Tan gibi isimler ve diğer sağ kanat siyasetçiler, oy kaygısıyla el üstünde tutulmaktadır. Öyle ki HDP içerisindeki daha sol unsurlar bile benzer kaygılarla Altan Tan'a sempati duymaktadır. Doğrudur, Altan Tan'ın bir oy getirisi vardır, ama sağa kayış gibi bir getirisi de vardır. Yani, kesin olan bir şey varsa o da her şeyin bir bedelinin olduğudur. Oy dengelerini göz etmek, daha güçlü bir parti olarak siyasette yer almak, sağ dahil her kesime oynamak... Bunlar düzen içileşmesinin ayak sesleridir.

* HDP'nin yeni süreçte de soldan sıkıştırılması gerekecek. Diğer taraftan elde ettiği güçle HDP'nin her zaman doğru hareket edeceğinin bir garantisi yok. Gezi ayaklanması ya da yolsuzluk süreçlerindeki deneyimler de bunu gösteriyor. Örneğin olası bir koalisyon durumunda HDP'nin bakanlıklar alıp işçi emekçi düşmanı uygulamaların bir parçası olmaz diyemiyoruz.

Ana hatlarını saydığımız bu meselelerden ötürü emekçiler, HDP'ye oy vermemelidir, zira HDP'nin barajı geçmesi, sınıf mücadelesi açısından tartışmasız şekilde emekçilerin lehinedir. Diğer taraftan yine ana hatlarını saydığımız eleştirilerden ötürü emekçiler HDP'ye değil, kendilerine güvenmelidir. Eleştiri noktalarını kabaca sıraladık. Ayrıca her şeyden öte kimlikler üzerinden sivil toplumcu bir siyaset yürüten HDP işçi sınıfının devrimci bir odağı değildir. Bu yüzden emekçiler, kendilerine güvenmek zorundadır. Bunun yolu da örgütlenmekten geçer. İşyerlerinde, mahallelerde, sokakta, okulda örgütlenmek ve kapitalizme, AKP'ye, sömürüye, patrona karşı savunma mevzileri örmek zorundayız. Düzen siyasetinin sınırlarını bilerek hareket etmeli, sokağa, eyleme ve esas olarak da örgütlenmeye inanmalıyız. Siyasi perspektifimiz de sınıf merkezli devrimci sosyalist bir çizgiden sapmamalıdır.

Unutmamak gerekir ki AKP gitse de sömürü devam edecek. Sömürü sürdüğü sürece de işçi ve emekçilerin çilesi bitmeyecek. Bu yüzden de sömürü sistemini yıkmayı hedefleyen, yani emperyalist-kapitalist dünya düzenini yerle bir etmeyi amaçlayan bir örgütlenme yaratmalıyız. Emekçiler beyaz atlı prens beklememeli, başka bir unsura değil kendisine güvenmelidir.

FARC; Yolun Sonunda

Geçtiğimiz günlerde Latin Amerika'nın en uzun süreli gerilla mücadelesine son verecek imzalar FARC ile Kolombiya devleti arasında atıldı. Müzakere sürecinde tekrar bir kopuş yaşanmazsa 6 ay içinde FARC kendini tasfiye ederek yasal bir parti olarak yoluna devam edecek gibi görünüyor.

50 yıldan fazla Latin Amerika coğrafyasında silahlı mücadele vermiş (ABD tarafından desteklenen Kolombiya devletine karşı) bir örgütün gerilla mücadelesini bırakması, bu mücadele yöntemlerine geçmişten gelen bir sempati duyan Türkiye solunda çok gündem olmadı. Piyasanın PR mantığına uyum sağlamış Marco ve Zapatistalar büyük ilgi toplarken 300 bin kişilik Kolombiya ordusu ve onu hem parasal hem de askeri olarak destekleyen dünya emperyalizminin tepesindeki ABD'ye karşı asimetrik bir savaşta ayakta kalmak için tepki çeken yöntemleri (uyuşturucu ticaretinden pay almak, insan kaçırmak gibi) kullanan FARC uzun süredir devam eden karşıt propagandanın etkisiyle dünya çapında pek popüler değil. Oysaki yarım yüzyılı aşan, 220 bin kişinin ölümüyle ve nüfusu 50 milyonu bulmayan ülkede 6 milyon kadar insanın devlet eliyle zorunlu göçüyle sonuçlanan bir mücadelenin aktörünün farklı bir tavrı hakettiğini söylemek yanlış olmaz.

Türkiye'de ise FARC ile devlet arasındaki anlaşmanın sol basındaki birkaç paragrafı geçmeyen, çoğu yorumsuz haberlerinin istisnası müzakere sürecine ilgi gösteren Kürt basını oldu. Bu anlaşma sürecinin Kürt hareketinin ilgisine mazhar olmasının temelinde ise kanlı bıçaklı düşmanlar (silahlı bir gerilla örgütü ile devlet) arasında başarılı bir müzakere örneği olması yatıyor. Müzakere süreci takip eden uluslararası garantörler, müzakere sürecinin ve anlaşmanın açıklanması noktasındaki şeffaflık, müzakerelerin doğrudan gerilla önderliğiyle yürütülmesi, anlaşmanın bir parçası olarak hakikat komisyonu talebi ve kabulü gibi olgular; Kürt hareketini bu konuya

ilgili kılıyor. Tabii ki müzakere sürecini ve FARC'ın silahlı mücadelesini bırakmasını (FARC adına) olumlayan bir perspektif kendini gösteriyor Kürt ulusal hareketinde.

Peki bu anlaşmayı nasıl değerlendirmek gerekiyor? Bu soruya cevap verebilmek için FARC'ın mücadelesine hızlıca göz atarak bir başlangıç yapalım.

Silahlı Mücadeleye Başlangıç

Toprak sahiplerinin %2'sini bile oluşturmayan ayrıcalıklı bir azınlığın toprakların %80'ine sahip olduğu Kolombiya'da kırsal alandaki eşitsizlik, derin yoksulluk ve toprak ağalarının zulmü FARC'ın hem ortaya çıkışı hem de uzun yıllardır her türlü baskıya karşı süren mücadelesinin üzerinde yükseldiği zemini oluşturdu.

1964 yılında kurulan FARC-EP (Kolombiya Devrimci Silahlı Güçleri-Halk Ordusu), aslında 1920'lerde kırsalda başlayan mücadeleler ve 1948'de sosyal demokrat nitelikteki Liberal Parti'nin sendikacı cumhurbaşkanı adayı Jorge Eliécer Gaitán'ın katledilmesiyle başlayan çatışmaların meyvesi oldu. 1948'de Gaitán'ın öldürülmesi sonucunda başkent Bogota'da başlayan ve 4 bin kişinin katledilmesiyle bastırılabilen şehir ayaklanması kırsalda köylülerin toprak talebi için mücadelesiyle devam etti.

14 yıl süren "Şiddet dönemi"nde (La Violencia) 200 bine yakın insan rejim tarafından öldürülürken bunların %65'ini yoksul köylüler

oluşturuyordu. Bu dönem boyunca kırsalda toprak ağaları bir terör rejimini hayata geçirerek küçük köylüleri topraklarından sürdüler ve böylece -çoğu zaman bedavaya- kendi arazilerini genişlettiler. Ölüm korkusuyla çoğunluk toprağını terk ederken kalanlar da yarı köle koşullara mahkum oluyordu.

Bu dönem bittiğinde bazı kırsal bölgelerde mücadelesini sürdüren öz savunma ve gerilla birliklerinden FARC ortaya çıkmıştır. FARC, doğuşundan itibaren köylülerin öz savunma örgütü oldu ve öyle de kaldı. Kırsalda toprak ağalarının ve uyuşturucu kartellerinin baskıcı gücüne karşı bir tür yerel yönetim biçimi ve kırsal sivil savunma gücü oldu.

FARC mücadelesini sosyalizme ulaşmak hedefiyle değil, Stalinizmin aşamalı devrim anlayışının bir taşıyıcısı olarak Kolombiya burjuvazisini tarım reformu ve diğer demokratik talepleri kabul ederek masaya oturtmak için baskı yapmaya gayesiyle verdi. Oysa ki toprak reformu mücadelesi sosyalizm mücadelesinden ayırmak mümkün değil; çünkü aslında toprak sahiplerinin kapitalistler ve bankacılarla kopmaz bağları var. Sürekli devrim programı olmadan yenilginin kaçınılmaz olduğu kendisini tasfiye etmeyi kabul ettiği son müzakere sürecinin dışında 1980'lerdeki ateşkes süreçlerinde de ortaya tekrar tekrar çıktı.

Kolombiya Planı

FARC, en büyük güce 1990'lı yıllarda ulaştı. Bu yıllar boyunca ülkenin önemli bir kısmını kontrol eden bir güce dönüştü. Hem FARC'ın bu ölçüde güçlenmesinin yarattığı korkuyla artan saldırganlık hem de Kolombiya egemen sınıfının bu tavrının 11 Eylül sonrasında değişen uluslararası paradigmalara çerçevesinde ABD'den gördüğü büyük destek, bugünkü müzakere sürecinin yolunu döşedi. Bu dönemde ABD ile Kolombiya arasındaki "Kolombiya Planı (Plan Colombia)" paketi, FARC'a karşı saldırgan bir savaş stratejisinin yaşama geçirildiği bir dönemin kapısını açtı.

Irak savaşı öncesinde Kolombiya, Mısır ve İsrail'den sonra ABD'den en büyük yardım alan 3. ülke olurken bu paralar gerilla gruplarına ve sol güçlere karşı kontra savaş

taktikleriyle hareket eden paramiliter gruplara akıyordu. ABD şirketleri de bu grupları doğrudan finanse etti. ABD'li Chiquita şirketi, Kolombiya'nın en büyük paramiliter gücüne 1997 ile 2004 arasında ödeme yaptığını kabul etti. Paramiliter güçlerin aldıkları paranın karşılığını 10 yılda 15 binden fazla sendikacı, köylü, yerli lideri, insan hakları aktivisti, toprak reformu savunucusu, sol politikacılar ve onların sempatanlarını öldürerek veriyorlardı. Milyonlarca insan zorla göç ettirilerek köyleri boşlatılırken gerilla örgütlerinin varlık zemini ortadan kalktığı gibi birçok bölgedeki varlıklarını da yitirdiler. FARC bu süreçte dağlık alanlara doğru çekilerek hayatta kalmaya çalıştı.

1999'da 70 cephede 18 bin gerilla gücüyle kavga veren FARC, kırsal nüfusun yarısına yakını üzerinde kontrolü varken günümüze geldiğimizde hem bölgesel varlığı hem de gerilla gücü oldukça gerilemiş durumda.

FARC, 10 yıl içinde güçlü olduğu 15 bölgede tamamen ortadan kalktı; önder kadronun önemli bir bölümü operasyonlar sırasında hayatını kaybetti; ülke çapında aktif siyasal varlığa sahip oldukları 1100 belediyeden 250'si ellerinde ancak kaldı.

Bu süreçte FARC savunma durumuna gerilerken devleti alt etme konusunda umut veren bir güç olma pozisyonunu kaybetti. İşte 2012'de başlayan ve 2016'da tamamlanması beklenen müzakere sürecini bu koşulların bir ürünü olarak da görmek gerekiyor.

Barış Anlaşması

2016'da tamamlanması planlanan müzakere sürecine FARC eli güçlü şekilde girmede, dolayısıyla ortada bir kazanım olduğundan bahsetmek de mümkün değil.

Anlaşma maddeleri üzerinden ilerlersek öncelikle gerilla güçlerine bir genel af çıkmadı anlaşmadan. Barış için Özel Yargı Mercii denilen mahkemelerde sözümona hem gerilla, hem devlet hem de paramiliter güçler içinden savaş suçu ve insanlık suçu işleyenler yargılanacak. Uygulamada bu mahkemelerin asıl muhattaplarının gerilla olacağını -birkaç göstermelik başka sanıkların dışında- tahmin etmek tarihsel deneyimlerden tahmin etmek

zor değil.

Anlaşmanın diğer bir maddesi olan toprak reformu, aslında FARC'ın mücadelesinin ana mottolarından biriydi başından beri. Ancak bu konuda da bir aldatmaca olduğundan bahsetmek mümkün. Çok küçük bir azınlığın elinde toplanan geniş ekilebilir toprakların paylaşılması değil Kolombiya kırsalının yeniden yapılanması adı altında boşaltılan köylere geri dönüşümlü köylülerin arkalarında bıraktığı toprakları geri alması söz konusu ediliyor. Ki bu durum da bu topraklar büyük toprak sahiplerinin ya da uyuşturucu kartellerinin elinde ise bir muamma olacaktır.

Müzakerenin diğer bir başlığı olarak FARC'ın yasal bir parti kurarak siyasete katılmasına gelirsek... Bu süreç 1980'lerde FARC'ın ilan ettiği ateşkes sonrasında kurulan Yurtsever Birlik ile seçimlerde elde edilen büyük başarı ve sonrasında binlerce insanın katledilmesiyle bu yasal alana taşınan mücadelenin sindirilmesiyle sonuçlanmıştı. Kısacası Kolombiya egemenlerinin bu konudaki sicili pek temiz değil, güvenilir değiller.

Sonuç Olarak

Müzakere sürecinde ortaya çıkan anlaşmanın maddelerinin güdüklüğünden bahsettik; başka türünün olması da mümkün değil zaten. Kendisini aşamalı devrim anlayışıyla sınırlandıran, burjuvaziyi burjuva demokratik görevleri yerine getirmeye zorlamayı hedefleyen bir hareketin daha öte gitme şansı yok. Örneğin, Kolombiya'da toprak sahipleri, kapitalistler, uyuşturucu kartelleri tamamen birbirinden bağımsız mıdır ki gerçek bir tarım reformu olabilsin.

Barış görüşmelerine destek veren yabancı sermaye ve Kolombiya egemenlerinin - ki Kolombiya'nın en zenginlerinden biri olan Gonzalo Restrepo barış görüşmelerine katılmaktadır- temel motivasyonu ülkenin bakir kalmış topraklarını petrol şirketleri, tarım işletmeleri ve maden firmalarının sömürüsüne açmaktır.

Yıllardır sürdüğü silahlı mücadeleyi terk eden bir güç, gerillacılıktan-aşamalı devrim anlayışından ideolojik bir kopuş neticesinde bu noktaya varmadıysa bunun anlamı düzene entegre olmasından başka bir şey değildir. Gerilla hareketinin tıkanıdığı; Kolombiya devletiyle müzakere masasına oturması konusunda Küba ve Venezuela'nın basıncı altında kaldığı koşullarda FARC gerilla hareketlerinin çıkmazını deneyimlemiş ve bize göstermiştir. Bu hareketlerin doğasında da bu vardır.

Son olarak 1999 sonrasında hayata geçirilen Kolombiya Planı, ülkenin militarize edilmesine ve şehirlerde sol-sosyalist mücadelenin alanının ortadan kalkmasına yol açmıştır. Belki bu süreç, iç savaş durumunun ortadan kalkmasıyla Latin Amerika'nın birçok ülkesinde olduğu gibi sosyalist hareketlerin, işçi sınıfı mücadelesinin tekrardan güçlenmesine imkan verebilir.

Ekim Devrimi ve Kadın

Kadının ezilmesinin tarihi Engels'in Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni'nde ortaya koyduğu üzere özel mülkiyetin ortaya çıkışıyla "insanlığın tarihsel yenilgisi" olarak ortaya çıkmıştır. Toplumsal üretim sürecinden dışlanarak ailenin içine ve ev işlerine hapsolan kadına tanımlanan bu rol onun toplumsal yaşamdaki yerini şekillendirmiş, bu konumlandırma kültürel dokulara yerleşmiş ve buradan tüm sınıflı toplumların tarihine taşınmıştır. Bugünün modern kapitalist toplumunda kadının rolü yeni işçi kuşaklarını yetiştirmek üzere doğum yapmak ve doğurduğu işçilerin bir sonraki iş gününe hazırlanmasını sağlamak üzere evdeki yemek, temizlik gibi ömür çürüten işleri yapmak olmuştur. Kadın çalışma yaşamının bir parçası olduğunda da iş süreci ev işleri ve çocuk bakımının üstüne ikinci bir yük olarak sırtına yüklenmiştir. Kadınların bu ezilmişliği kabullenmeleri de çeşitli burjuva egemen ahlaksal değerler ve kültürel kodlarla mümkündür. Hatta öyle ki kadın her alanda ikincil pozisyona itilmektedir.

Altını özellikle çizmek gerekir ki kadının ezilmesi sınıflı toplumlarda var olan onlarca ezilme ilişkisinden sadece birisidir. Yani tüm toplumsal eşitsizliğin kaynağı olan özel mülkiyet, kendi etrafında yarattığı eşitsizlikler yumağı ile ayakta durmaktadır: Sınıflar arasındaki eşitsizlik kadınların, ulusların, cinsel kimliklerin ve daha nice unsurun ezilmesinin önünü açmıştır. Marksistler, sınıflı toplumlar ortadan tamamen kalkmadan ezilme ilişkisinin sonra ermeyeceğini savunurlar. Lenin'in Bolşevik parti modeli ile Ekim Devriminde somutlaştırdığı eylem rehberi tarihsel dönüşümün kitlelerin kendi elleriyle mümkün olabileceğini gösterdi. Kitleler, mücadele içinde sınıfsız toplum mücadelesi verirken sınıflı toplumların pisliklerinden, ahlak ve kültüründen ayrışır. Bu pratik sonuç kadının özgürlüğü için de kadınların erkeklerle birlikte mücadele ederek onların hemen bugün erkek egemen kültür ve düşüncelerden uzaklaşmasını savunur.

Alman devriminin kadın önderlerinden olan Clara Zetkin kendi döneminde burjuva kadın hareketi ile amansız bir mücadeleye girerek komünist kadınların sınıf mücadelesine de önderlik etmiştir. Çünkü kadınların kurtuluşundan ve özgürlüğünden bahsedeceksek bu dönüşüm toplumdaki iki temel sınıfın programının bir parçası olarak gerçekleşir: Ya burjuva düzen devam edecek ve kadınlar bunun içinde küçük reformlarla yetinecek ya da işçi sınıfı iktidarı alacak ve tam bir eşitliğin yolu açılacak. O halde: "Tek başına kadın hareketi diye bir şey yoktur. Bir kadın hareketi sadece tarihsel gelişme bağlamında vardır. Bu yüzden burjuva ve işçi kadın hareketleri oluşmuştur ve işçi kadın hareketi burjuva toplumda sosyal demokrasinin [komünistlerin] yaptığından farklı hiçbir şey yapamaz. Bu önemli tespitin mantıksal sonucu şudur: Feminizmin kız kardeş ilan ettiği kadınlar kendi aralarında derin bir sınıfsal uçurumla ayrılmıştır ve işçi kadınlar burjuva kadınlara karşı verilecek mücadele olmaksızın özgürleşemeyeceklerdir."

Burjuvazinin feodalizme karşı savaşı tarihsel anlamda ilerici bir rol taşımış olsa da kurduğu yeni toplum feodalizmden devraldığı eşitsizlikleri aynen devam ettirmiş hatta daha da derinleştirmiştir. Öyle ki burjuva kadınlar uzun süre oy hakkı alabilmek için mücadele etmiştir. İngiltere'deki süfrajet hareket burjuva feminist dalganın önemli hareketlerinden birisidir ancak, radikal eylemlerine rağmen bile kazanım elde edememiştir. Buna karşın, Ekim Devriminin basıncı ile batılı burjuva devletler kadının oy hakkını tanımak zorunda kalmıştır. Yani burjuva kadınlar kendi sınıflarının tarihsel gericiliğinden kurtulamazlar. Bunu, işçi sınıfından kadınların devrimci enerjisi aşmaya muktedir. Bu enerji Ekim Devrimi ile dünyanın ilk başarılı sosyalist devrimini

mümkün kılmıştır. Hem de kadınların tetiklediği bir ayaklanma ile.

Kadınların Ekimi

Ekim Devrimi sadece dünya proletaryasının ve sosyalizmin yaşanmış en yüksek aşaması değildir. O aynı zamanda uluslararası sosyalist kadın hareketinin de zirvesidir. 1917 gibi erken bir tarihte kadınlar eşitliğe işçi sınıfının iktidarı sayesinde kavuşmuştur. Yani işçi kadınların özgürleşmesi kendi elleriyle mümkün olmuştur.

Ekim Devrimi'nin meşhur bir tarifi vardır: ezilenlerin şöleni. Gerçekten de Çarlık rejimi altında inim inim inleyen uluslar, dini azınlıklar, kadınlar Ekim Devrimi'nin Bolşeviklerin büyük dehası etrafında bir araya gelerek zincirlerini kırmıştır. Kadınlar, Çarlık rejiminde insanlık dışı her türlü zorbalığa maruz kalıyordu.

Gerici gelenekler kadınları aşağılıyordu: Kız babaları düğün gününde damadına gerektiğinde otoritesini kullanabilmesi için bir kamçı hediye ediyordu. Rusya'nın bazı bölgelerinde kadınlar çarşaf giyorlar ve genç kızlar satılıyorlardı. Kız çocukları ortalama 12 yaşında evlendiriliyordu.

Çarlık rejiminin karanlığından köklü Rus devrimci geleneği devrimci kadınlar çıkarmasını bilmişti. En gerici koşullar içinde dünyanın en ilerici devrimci atılımı yükseliyordu. Bolşevikler bunu tarihin ilk başarılı işçi iktidarına dönüştürdü. Tarihte ilk defa kadınlar için eşitlikçi yasalar 1918 yılında çıkan yasalar ile somutluğa kavuşmuştur. İşçi kadınların kapitalist üretimin sürmesi için hapsediği kölece işler işçi kadınların üretime el koymasıyla son buldu. Yemek, çamaşır, çocuk bakımı gibi işler toplumsallaştırıldı. Bolşevik kadınlardan

Alexandra Kollontai

Kollontay'ın verilerine göre 1919-1920 yıllarında Petrograd nüfusunun %90'ı ortak mutfaklardan (yemekhanelerden) beslendi. Aynı yıllarda Moskova nüfusunun %60'ı yemekhanelere kayıtlıydı. Yani kadının evden dışarı çıkmasının yolunu açan reformlar gerçekleştirilmişti. Tarihte ilk kez evlilikle mutfak ayrıştı. Bu basit bir yasama faaliyetiyle gerçekleşmedi. Bunun toplumsal gerçekliği Sovyetlere, yani burjuva devleti ve kapitalist toplumu yıkan ve iktidarı alan işçi sınıfının varlığına dayanıyordu. Öte yandan dünyanın en devrimci ve ilerici fikirleri, toplumun tutuculuğuna rağmen gayrimeşru çocuk ayırımı kaldırıyor, eşcinsellik tamamen özgür bırakılıyor, evlilik ve boşanma tarafların sadece başvurusu ile mümkün olabiliyordu. Çocuklar ailenin değil, toplumun sorumluluğu altındaydı. 1920'de bugün halen tartışılan kürtaj yasalaştı ve parasız bir hizmet ve hak haline geldi. Kilise nikahı kaldırıldı. Eşit işe eşit ücret ve kadınları çalışma hayatında koruyan kazanımlar yasalaştı. Kısacası burjuva ailenin gericiliği ve baskısı ortadan kaldırıldı. Yeni toplumda aile maddi zorunluluklara ve ezilmeye değil gönüllü birlikteliğe dayanacaktı. Yine de kazanılmış haklar otomatik olarak kültürel ve ahlaki değerleri bir günde değiştirmeye yetmiyordu. Bunun için toplumsal gelişme ilerletilmeli, gerici fikirlerle savaşılması ve kuşaklara yayılacak olan komünizmin inşası gerekliydi.

Kadınların çok geniş bir kısmı köylü ülkesi olan Rusya'da kırsalda yaşıyor ve okuma yazma dahi bilmiyordu. Krupskaya önderliğinde çok başarılı bir okuma yazma seferberliği başlatıldı. Devrimin özgürlüklerinin taşıyıcısı işçi kadınlar Bolşevik kadınların öncülüğünde kurulan Zhenodtel etrafında örgütlendi, kadınların Bolşevizme kazanılması ve işçi devletinin

kadın haklarını ilerletmesi için kolları sıvadı. Çünkü erkek egemen fikirler toplumda sadece erkekleri değil, kadınları da ikna etmeden kalıcı olamazdı ve sosyalizmin zaferi, kadınların devrime katılımı oranında mümkün olabilirdi. Tüm Rusya İşçi Kadın Kongresi'nin 1918'de Kremlin'de yaptığı ilk kongre ile birlikte kadınları devrimci dönüşümün en önüne koymak üzere bir seferberlik başlatıldı. Buna göre emekçi kadınlar Sovyet modeli bir yapılanma ile kendi taleplerini iktidara taşıyordu. Buna göre kadınlar Sovyetlere kazanılacak, parti hükümet ve sendikada daha aktif hale getirilecek, ev içi kölelikle savaşılacak, kadın emeğinin ve anneliğinin korunması için mücadele edilecekti. Kongrenin çalışmaları binlerce yeni kadını devrimci saflara kattı, komünal insanın bir parçası olarak yargıç, işçi, milis ve asker olarak yeni topluma kazandırdı.

Peki, alt yapıdaki bu muazzam gelişme kadınların tam anlamıyla kurtuluşuyla neden sonuçlanmadı? Çünkü kadınların kaderi ilk işçi devletinin kaderinden bağımsız olamazdı. Rusya'da Sovyet iktidarının ortadan kalkması, bürokrasinin karşı devrimi ve tek ülkede sıkışan karakteri kadınların da özgürleşmesini aynı oranda imkansız hale getirdi. Bu yükseliş ve düşüş ancak Sovyetlerin tarihini konuşarak anlaşılabilir.

İç Savaş ve Savaş Komünizmi

Tony Cliff, önemli eseri Kadınların Özgürlüğü ve Sınıf Mücadelesi kitabında "idealizmin muazzam zaferi; Bolşeviklerin cesur ve yürekli umutları Rusya'nın korkunç geriliğinin duvarına toslamıştı. Tarihin acımasız mirası, işçilerin görkemli istekleri ile maddi ve manevi yoksunlukları arasında keskin bir çatışmaya yol açtı" der. Çünkü Ekim Devrimi, geri bir ülkenin getirdiği

dezavantajlara sahipti. Devrim kendi iç çelişkilerini aşmak için dünya devrimine muhtaçtı. Lenin ve Troçki'nin de ifade ettiği biçimde Rusya'da devrim dünya devrimi olmaksızın ayakta kalamayacaktı.

1918-1920 arasındaki İç Savaş dünyada görülmemiş bir kıtlık, açlık aynı zamanda da kahramanlık yıllarıydı. Sanayi üretimi 1/5 oranına düşmüş, salgın hastalık, savaş ve açlık 9 milyon kişiyi kırıp geçirmişti. En kararlı devrimciler devrimi savunmak üzere cephegediydi. İktidara el koyan işçi sınıfı şimdi onu savunuyordu. Ancak aynı zamanda savaşla birlikte niteliksel ve niceliksel olarak kan da kaybediyordu. Yine de Troçki önderliğindeki Kızıl Ordu imkansız başardı. Savaşı kazandı. Ne var ki savaş yılları devrimin önceliklerini değiştirmişti. Kreş yemekhane gibi gider kalemleri cepheye harcandı. Verimliliğin artması için kadın işçilerin yerine erkekler alındı. Devrimci kadınların ajanlık, piyadelik, zırhlı birlik komutanlığı ve milis olarak savaştığı savaşın yıkıntısı kadınların haklarında gerilemeye sebep olmuştu. Devrimci kadın komiteleri, devrimi ayakta tutmanın birinci öncelik olduğu bilinciyle bu fedakarlıkları kendi kararları ile de onaylıyordu.

Sovyet ekonomisini ayakta tutabilmek ve kıtlığı engellemek için uygulamaya konulan NEP dönemi boyunca kadınların arasında işsizlik oranı çok yüksekti. Petrograd'daki işsizlerin %58.7'si kadındı. Eşit işe eşit ücret ilkesi uygulamaya konamadı. Moskova'da yemekhane hizmeti 20 bine, Petrograd'da 50 bine düşmüştü. Artık 100 çocuktan sadece 3'üne kreş imkanı tanınabiliyordu. Yoksulluk ve evsizlik 1922'de sayısı 9 milyonu bulan besprizorniki adı verilen terk edilmiş bir çocuk ordusu yaratmıştı. Fahişelik yeniden yaygınlaşmaya başladı. Kadın eski konumuna itiliyordu. Yine de

devrimci irade sayesinde sosyalizmin inşası bu zorlukları aşmaya çalışıyordu. Sovyetler, tarihe karşı görülmedik bir irade savaşı veriyordu.

Karşı Devrim

İç savaş yıllarında kendisini işçi sınıfının yerine ikame etmek zorunda kalmış parti bürokrataşmıştı. Stalinizm, NEP döneminde ortaya çıkan yeni ayrıcalıklı kesimin ve bürokrasinin eğilimlerini partide güçlendirdi. Lenin, ölmeden önce bu eğilimlere karşı son savaşını vermek üzere Troçki'ye işbirliği önermişti. Ancak işçi sınıfının maddi tükenmişliği her şeyi zorlaştırıyordu. 1924'te Bolşevizme taban tabana zıt "tek ülkede sosyalizmin" ilanı ile bürokrasi, devrimci programı kenara atıyor, kendi ayrıcalığını koruma rahatlığını ve tutuculuğunu güçlendiriyordu. Sınıflar bir kez daha karşı karşıya gelmişti.

1928-29 arasındaki sanayileşme ise görece oranda kadın istihdamını arttırıyordu. 1922'de işçilerin %25'i (1.560.000) , 1940'ta %39'u (13.190.000) kadındı. Ne var ki kadın istihdamının artması kadınların özgürlüğü anlamına gelmiyordu. Stalinist rejim altında eski düzenin "aile"si restore edildi. Tüm ekonomi burjuva devletlerle yarış temelinde ağır sanayiye aktarılırken kadınlara yönelik harcamalar ekonomik büyümeye rağmen devede kulak kalıyordu. Savaş sonrası yaşanan nüfus gerilemesi ve yükselen muhafazakar zihniyet kadınların çocuk doğurmasını, çocuklarına bakmasını, yemek yapmasını salık veriyordu. Çocuk yeniden ailenin bireysel sorumluluğuna terk edilmişti. Aile kurumu rejimin işine yarıyordu çünkü aile bir kurum olarak aynı zamanda bürokratik yapının ihtiyaç duyduğu tutuculuğu güçlendirme işlevini de yerine getiriyordu. Troçki, İhanete Uğrayan Devrim'de rejimle aile arasındaki ilişkiyi "şimdiki aile kültürünün en belirgin motifi bürokrasinin kararlı hiyerarşik ilişkilere duyduğu gereksimindir" diyerek açıklar. Hal böyle olunca aile yeniden kutsandı.

1930 yılında çıkarılan bir yasayla aile kurumuna itibarı iade edildi. Znodtel, partinin en yüksek organı tarafından, bağımsız kadın hareketine gerek kalmadığı, kadınların kurtuluşunun gerçekleştiği ve devletin kadınların bütün ihtiyaçlarına cevap verebilecek durumda olduğu gerekçeleri ile dayatıldı.

Düğün benzeri eski adetler yeniden ortaya çıktı. Boşanma sadece üst mahkemelerin yetkilendirildiği uzun bürokratik engellere tabi tutuldu. Boşananlara para cezası uygulanmaya başlandı. Yalnız yaşayanlara ek vergiler getirildi. Yine 1936'da kürtaj yasaklandı fakat bu binlerce kadının sağlıksız koşullarda devam ettirdiği kürtajlarda binlerce kadının ölmesi sonucu 1955'te yeniden yasalaştı. 1934'te eşcinsellik burjuva sapkınlığı olarak nitelenerek

yasaklandı. Bilimsel hiçbir temeli olmadığı halde hipnozla tedavi edilebilen bir hastalık olarak görüldü. 1936-38 arası temizlikte buna karşı çıkan eşcinseller "dejenere burjuva kültüre sahip olmak"la itham edilerek cezalandırıldı. Dünyadaki KP'lere eşcinselleri partiden atma emri verildi. 1934 Büyük Britanya Komünist Partisi'nin eşcinsel bir üyesi hiç cevap alamadığı mektubunda Stalin'e şöyle yazıyordu*:

"Gelişmek için devasa bir yedek emek ordusuna ve savaşta ölüme gönderecek kitlelere ihtiyaç duyan kapitalizm eşcinselliği doğum oranlarını düşürme tehdidi içeren bir faktör olarak görmektedir (hepimizin bildiği gibi kapitalist ülkelerde kürtaj ve diğer doğum kontrol metotlarını cezalandıran yasalar mevcuttur)... Ancak doğrusunu söylemek gerekirse bu imkan (eşcinselleri tedavi etmek) saptanmış olsaydı bile eşcinselleri heteroseksüellere dönüştürmenin ne kadar arzulanır bir şey olduğu konusunda emin olamazdım. Tabi ki bunu arzulanır kılan bazı siyasi nedenler olabilir. Fakat sanırım bu çeşit bir tek tipleştirme metoduna gereksinimin olağandışı güçlü nedenleri olması gerekir."

Bu güçlü neden bürokrasi idi. İktidarı uğruna milyonlarca muhalifi de katledecekti. Karşı devrimin ekonomisi uluslararası rekabet ekonomisiydi. Kalkınma söylemi (devrimci bir atılımdan farklı olarak) ulus etrafında ve büyük Rus şovenizmi etrafında şekillendirildi. Ulus kavramının temeli ise ailedir. Aileye zeval getiren her muhalefet SSCB'ye yönelik bir sabotaj olarak suçlandı. Gorki "Eşcinselleri ortadan kaldırın, faşizm ortadan kalkacaktır" derken Hitler de eşcinselleri katletmekle meşguldü.

Sovyetler artık Krupskaya, Armand, Kollontay gibi devrimci kadınların değil anne olmakla ödüllendirilen kadınların ülkesi haline getirilmişti. 1944'te kız ve erkek çocuklarının toplumdaki cinsiyetçi rollerini pekiştirmek için karma eğitime son verildi. Bugün karşısında mücadele ettiğimiz ne kadar gericilik varsa Stalinist SSCB sosyalizm adı altında tüm bunları gerçekleştiriyordu. Hitler rejiminin kadını koyduğu konum SSCB'deki anlayışa neredeyse oturuyordu. Doğurmak, anne-baba olmak büyük vatanın temeli ilan edilmişti. SSCB bürokratları için kadınların özgür olmasından anlaşılan şey sadece kadınların çalışma hakkına sahip olmalarıydı. Yani burjuva devletlerin bile çok gerisinde bir despotluk hüküm sürüyordu.

Hollanda'daki sovyet büyükelçiliği tarafından 7 Mart 1974'te yayınlanan bir enformasyon bülteninde şu satırlara rastlamak mümkün : "Günümüz kadınının gerçek yiğitliği ifadesini onun dış görünüşünde değil, toplum ve aile içindeki rolünde ve günlük hayatın uyum içinde devam etmesini sağlamasında, daha sonra

hiç de kolay olmayan annelik sanatının doruğuna erişmesinde ve toplumun inşasına yaratıcı katkısında bulur." (Meulenbelt, A. 1987:71)

Milliyetçiliğin klasik anlayışı Büyük Rus ulusu için kadınları kuluçka makinesine dönüştürmüştü. Kadınlara doğurduğu çocuk sayısına göre madalyalar ve şerefler dağıtılıyor; 10 ve üstü çocuk doğuran kadınlar "kahraman anne" ilan ediliyordu. Ne var ki kahraman annelere doğum sonrası izin dahi verilmiyordu.

Sonuç

Dünyada değil yalnızca kadınların, hiçbir ezilen kimliğin kurtuluşu burjuvazi ile proletarya arasındaki savaştan bağımsız bir sorun değildir. Kadınların özgürlüğü için atılan en büyük adım hala Ekim Devrimi'dir. Ancak onun tarihsel çelişkileri kadının ilerlemesinin önünde de bir engel olmuş, dünya devriminin boğdurulması kadın düşmanı bir rejimi açığa çıkarmıştır. Ekim Devrimi de sosyalizmin inşası da kadın olmadan mümkün olamazdı. Fakat Sovyetler deneyiminde görüldüğü üzere sürekli devrim programının yaşama geçmediği bir dünyada ise kadının özgürlüğü mümkün olmayacaktır. Bugünden tüm haklarımız ve kazanımlarımız için emekçi kadınların sınıf mücadelesinin en önüne geçmesi ise sürekli devrim programını mümkün kılacak devrimci yükselişi sağlamak için elzemdir.

Kaynaklar

*Mektubun orijinali için: "Can a homosexual be considered someone worthy of membership in the Communist Party?" <http://canopycanopycanopy.com/issues/15/contents/moscow>

Meulenbelt A, 1987, Feminizm ve Sosyalizm, Yazın Yayıncılık

Made in China

Piyasa yanlısı çevrelerden dünya ekonomisinin mali krizden sonra girdiği "uzun durgunluktan" çıkmaya başladığına dair iyimser öyküler dinliyoruz. ABD'deki zayıf toparlanma ve oluşmakta olan yeni balon, Avrupa'nın sürmekte olan durgunluğu, Rusya'nın içinde bulunduğu kriz, "gelişmekte olan" ekonomilerdeki tıkanma belki gözardı edilebilirdi, ama Çin'deki ekonomik yavaşlamanın hızı, piyasa yanlılarını bile gerçeği kabule zorluyor. Kimilerine gerçekten şaşırtıcı gelebilir, ama dünya ekonomisindeki büyümenin motoru olan Çin, artık %10'u aşan büyüme rakamlarını mumla arıyor. ÇKP'nin %7'lere çektiği hedefler de bir hayli yüksek kaçıyor, gerçekler %4'leri işaret ediyor.

Çin'de Devalüasyon

Çin Merkez Bankası, geçtiğimiz Ağustos ayında ulusal para birimi Yuan'ın değerinde üst üste iki kez devalüasyona gidince kapitalist ekonomide büyük çalkalanmalar meydana geldi. Çin borsası %40 oranında değer kaybetti. Bahsi geçen miktar, yaklaşık 3 trilyon dolar (Habertürk, 13/8). Tabii Çin borsalarını dünya piyasaları takip etti. Bütün bu "düzeltmeler" reel ekonomideki gerçek trendlerle ilgili. Çin'deki devalüasyon deprem etkisi yarattıysa bunun sebebi Çinle beraber dünya ekonomisindeki irtifa kaybı beklentisidir. Ne de olsa Çin, dünyanın ikinci büyük ekonomisi, küresel büyümenin motoru, emperyalist sistemin ucuz emek cenneti, dev fabrikasıydı... Zaten Rusya'da ciddi bir kriz hüküm sürüyor, gelişmekte olan kapitalist piyasalar FED'in faiz artırımını kararını kara kara düşünüyordu... Zaten güney Avrupa ekonomileri kapitalist krizi insani boyutlarıyla derinlemesine yaşıyor, ABD'deki toparlanma zayıf kalıyorken...

Çin'in Yeri

Çin 2009'dan beri mal ticaretinde bir

numaralı ihracatçı haline geldi. Artık, toplam dış ticarete de (ihracat+ithalat) 4159 milyar dolarla, ABD'yi (3809 milyar dolar) geride bıraktı. Yılda AB'ye 356 milyar dolar, ABD'ye 324 milyar dolarlık ihracat yapıyor. Japonya'dan ithalatı 195, Güney Kore'den ise 163 milyar doları buluyor. Piyasa ölçülerıyla 11,2 trilyon dolarla ABD'nin arkasından dünyanın ikinci, satın alma paritesi temelinde de birinci ekonomisi unvanını taşıyor. Doğaldır ki böyle devasa bir ekonominin parasındaki küçük dalgalanmalar bile küresel ekonomiyi sallayabiliyor. Zaten mevcut durum oldukça kırılgan. Dünya genelinde düşük büyüme, yüksek işsizlik, yoksullaşma ve deflasyon hüküm sürüyor. Bu koşullarda dünya ekonomisinin yeniden ayağa kalkması söz konusu değil elbette. Şimdilerde kapitalizm yanlısı akıl hocaları da dünya genelinde yaşanacak bir Çin kaynaklı resesyondan söz etmeye başladılar (Citygroup başekonomisti Wiillem Buiter, 9/9).

Çin aynı zamanda yüz milyonlarca işçinin biraraya gelip yoğunlaştığı, vahşi sömürüye karşı sık sık eylem ve grevlere

sahne olan bir ülke. Buradaki en büyük sıkıntı olarak ÇKP rejiminin işçi sınıfının siyasal bilinç geliştirme konusunda oluşturduğu engel öne çıkıyor. Zira işçi sınıfının geneli, komünist bir rejim altında yaşadıklarını düşündüğünden yanlış bilinç, doğal bir zemin kazanıyor. Ama eylemler de eksik olmuyor. Çin'de aylık ortalama grev-direnış olayları 2011-2014 arasında 50-70 arasında seyrederken Ağustos 2014-2015 arasında 200'ün üstüne çıkmış durumda (China Labour Bulletin),

Çin'de Büyüme Yavaşlıyor

Çin'den gelen Temmuz ayı verileri, sanayi üretiminin, büyüme hızının, ihracatın, sabit sermaye yatırımlarının, perakende satışların düşmekte olduğunu gösteriyor. Ekonomik büyüme, ÇKP'nin öngördüğü %4'lere doğru çekiliyor. Son 15 yılda dünya ekonomisindeki toplam büyümenin üçte biri Çin tarafından gerçekleştiriliyordu. 1979-2014 arasında Çin ekonomisi (GSYH) düzenli olarak %10 büyüyerek her 8 yılda bir iki katı büyüklüğe ulaşıyordu. Kısacası Çin'deki krizin dünya kapitalizmi açısından belirleyici sonuçlarının olacağı açıktır. Zira Çin için dünyanın fabrikası demiştik. Ucuz işgücü sayesinde yüksek sömürü oranları yakalayan ÇKP rejimi, Çin'i yüksek teknoloji ara malların ithal edildiği büyük bir ihracat üssü haline getirmişti. Dünyada üretilen her 100 bilgisayardan 90'ı, her 100 cep telefonundan 70'i, her 100 kameradan 50'si, her 100 tv ve klimadan 80'i ve her 100 çamaşır makinasından 25'i, her 100 ayakkabıdan 63'ü, her 100 birim çimentonun 61'i, her 100 birim domuz etinin 50'si, her 100 birim kömürün 45'i Çin'de üretiliyor. Uzayıp giden bu liste sayesinde ucuz Çin malları, düşen fiyatlar nedeniyle dünyanın geri kalanında göreceli bir refah artışı anlamına geliyordu.

Bu haliyle Çin 2010'da dünyanın en büyük sanayi üreticisi haline gelmişti. Ama gelgelelim 2008'den beri dünya ekonomisinin içinde bulunduğu ekonomik bunalım Çin'in eskisi gibi mal satamaması anlamına geliyor. Yani karşımızda bir aşırı üretim bunalımı var. Neticede Çin'in ihracatı gerilerken Çin Merkez Bankası ihracatı yeniden toparlamak için kur silahına sarılarak Yuan'ın değerini düşürerek Çin mallarını dünya pazarında daha ucuz hale getiriyor. Ama dünyanın genelinde seyreden durgunluk nedeniyle bu çabanın sonuç alması konusunda burjuva iktisatçılar oldukça karamsar. Nitekim aşırı üretimin eritilmesi kolay olmayacağı gibi Çin'deki büyümenin %3'ler seviyelerine kadar gerilemesinden endişe ediliyor. Çin'deki devalüasyon ÇKP'nin istediği sonucu vermese bile kaçınılmaz yan etkilere sahip olacak. Örneğin diğer ihracatçı ülkelerin daha rekabetçi olmaya çalışan Çin'in baskısına maruz kalması gibi.

Çin'deki krizin dünya kapitalizmi açısından belirleyici sonuçlarının olacağı açıktır. Zira Çin için dünyanın fabrikası demiştik. Ucuz işgücü sayesinde yüksek sömürü oranları yakalayan ÇKP rejimi, Çin'i yüksek teknoloji ara malların ithal edildiği büyük bir ihracat üssü haline getirmişti. Dünyada üretilen her 100 bilgisayardan 90'ı, her 100 cep telefonundan 70'i, her 100 kameradan 50'si, her 100 tv ve klimadan 80'i ve her 100 çamaşır makinasından 25'i, her 100 ayakkabıdan 63'ü, her 100 birim çimentonun 61'i, her 100 birim domuz etinin 50'si, her 100 birim kömürün 45'i Çin'de üretiliyor. Uzayıp giden bu liste sayesinde ucuz Çin malları, düşen fiyatlar nedeniyle dünyanın geri kalanında göreceli bir refah artışı anlamına geliyordu.

Çin aşırı üretim bunalımına çözüm bulmak için klasik metodu denedi: Tüketimi kamçulamak için krediyi yani borcu devreye soktu. Halk borçlandırıldı, borsa şişirildi, spekülâtif köpükler oluştu; bunlar şimdi patlarken mali bir kriz tehlikesi Asya piyasalarını derinden sarstı. Çin’de batık krediler ilk çeyrek dönemde gayrisafi yurtiçi hasıladaki genişlemenin yavaşlaması ile 140 milyar yuan (23 milyar dolar) ile rekor seviyeye ulaştı. Şirket ve hane halklarının borçları, Haziran ayı sonunda gayrisafi yurtiçi hasılanın yüzde 207’si seviyesindeydi. 2008 yılı borç/GSYH oranı yüzde 125 seviyesindeydi (Bloomberght).

Çin Gerilerken Gerileyecek Olanlar

Çin’in ihracatı düşerken kaçınılmaz şekilde ithalatı da düşüyor. Çin Japonya, Güney Kore gibi ülkelerden yüksek teknoloji ürünler satın alırken Çin ekonomisinin eğilimlerinin asıl etkisi dünya emtia piyasasında görülüyor. Dünyanın en büyük sanayicisi olan Çin’in büyümesi, dünya emtia fiyatlarını belirliyor. Çin sırasıyla küresel alüminyum, bakır ve nikel tüketiminin yüzde 45, 43 ve 48’ini tek başına gerçekleştiriyor (Hayri Kozanoğlu, Birgün). Çin’deki büyümenin gerilemesi, emtia ürünlerine olan talebin kısılması anlamına gelecek, dolayısıyla fiyatların düşüşü hızlanacaktır. Yani Brezilya, Arjantin, Bolivya, Şili gibi emtia satan Latin ekonomilerinin başı ciddi dertte demektir. Avustralya, Kanada, Güney Afrika gibi emtia satan diğer ülkeler için de aynı durum geçerli. Petrol fiyatları, hem ABD’de üretilmeye başlanan kaya gazı petrolü, hem de ekonomik büyümenin yavaşlaması nedeniyle düşen talep yüzünden 40 dolar seviyelerine kadar geriledi. Bu da Venezuela ve Rusya gibi krizle boğuşan ekonomileri iyice ateşin içerisine atıyor. Rusya’da Putin’in koltuğu sağlam gözüke de Latin Amerika’da kazan kayıyor. Brezilya ve Venezuela başta olmak üzere bütün ülkelerde sınıf mücadelesi sertleşiyor. Ulusalçı-reformist liderlerin maddi zeminleri ayaklarının altından adeta kaymakta. Petrol fiyatlarının ABD ile anlaşılan İran’ın petrollerinin de devreye girmesiyle düşme eğilimini sürdüreceğini hesap edebiliriz.

Yükselen Piyasaların Balonu Sönerken

Aralarında Türkiye’nin de olduğu bir dizi çevre ülke ekonomisi, yükselen piyasalar olarak pohpohlandı ve kapitalizmin başarı öyküleri olarak sunuldu. Oysa bu piyasaların temel yakıtı sıcak paraydı, yani dünyadaki ucuz kredi bolluğuydu. Başta ABD Merkez Bankası FED olmak üzere gelişmiş merkez bankaları, ucuz kredi için elverişli politikalar izliyor ve bu sebeple yükselen ekonomiler olarak adlandırılan ülke ekonomilerine yüksek miktarda para girişi oluyordu. Oysa şimdilerde bu ülkelerden çok büyük miktarlarda yabancı sermaye çıkışı gözleniyor. Bu durumda

Bu uygun dönemde tüm toplumsal artı, TOKİ vb ile toprağa gömülmüş, konut sektöründe spekülâtif yatırımlarla kısa yoldan zenginleşmenin yoluna bakılmıştır. AKP sadece günü kurtardığı için, ekonomi büyüdüğü için, insanlar borçlanarak ev sahibi olduğu için, seçimlerde avantaj sağladığı için değil, bu vurgunculuktan kendileri ve yandaşları beslendiği için de bu saçma ekonomi politikasını sürdürmüştür.

ülkelerde halkın alım gücü düştüğünden ciddi boyutlarda yoksullaşma yaşanıyor. Ekonomik yavaşlama sebebiyle işsizlik yaygınlaşırken, kredi bolluğunda alışkanlık yaratan tüketim harcamalarının devam ettirilmesi imkansız hale geliyor. Neticede bu ülkelerdeki ekonomik bozulma siyasi iktidarları çok güç durumda bırakmaya başladı. Bunun en bariz örneğini Brezilya’daki İşçi Partisi iktidarı yaşıyor.

Türkiye de Resesyona Girebilir

Dolar 3 TL psikolojik sınırını aşarken AKP’li bakanlar hala ucuz TL’nin - 3 TL sınırının normal olduğunu dillendirebiliyorlar. Güya TL değer kaybettikçe Türkiye’nin ihracatı artacak. Artmaz, çünkü Türkiye ekonomisi üretimde yoğun bir şekilde ithalata bağımlı. TL değer kaybettikçe, girdi maliyetlerindeki artış nedeniyle Türkiye ihracatta ‘ucuzcu ülke’ olamaz. Yani ithalattaki azalma beraberinde ihracatta da azalmayı getirecektir. Nitekim olan da budur, ithalatla beraber ihracat da gerilemektedir. Neticede ekonomi küçülecektir.

Ekonomik durgunluk yani resesyon bizi bekliyor. İçinden geçtiğimiz dönemde dünya ekonomisinde daralma söz konusu. Amerikan Merkez Bankası’nın Eylül veya Aralık ayında alacağı faiz artırımı kararı bu tabloyu tamamlayacaktır. Zira faiz artırımı olursa dünyadaki finansal sermaye akımları, yeniden ABD’ye yöneleceği için ya da bu yönde de beklentiler olacağı için döviz kuru daha da yukarı gidecektir. ABD’li yatırım bankası Morgan Stanley, doların Türk Lirası karşısında 2016 ikinci çeyreğinde 3,85 liraya kadar yükseleceğini öngördü. Bu da dört başı mamur bir kriz anlamına gelecektir.

Kurdaki artış Türkiye’de şirketlerin ve bankaların bilançolarını bozuyor, borç ödemelerini bir hayli zorlaştırıyor. Özel sektörün kısa vadeli borcu 130 milyar dolar civarında. Borçların yüzde 80’i dolar iken şirketlerin geliri ise büyük oranda TL cinsinden.

Bunun dışında artan dövizin enflasyonu arttıracığı ortadadır. Nitekim ekonomik yavaşlamaya rağmen enflasyon düşmemektedir. Artan işsizlik ve hayat pahalılığı emekçi sınıfları sıkıya devam edecektir.

Türkiye egemen sınıfları, oldum olası devlet eliyle gelen kolay yoldan voley vurma fırsatlarıyla ihya oldular. AKP döneminde de bu değişmedi. Tek fark AKP’nin kendi kapitalistlerini yaratmasıydı. Aslında bizdeki kapitalistler hep devletten beslendiği için yeni türedi zenginler farklı iktidarlarda ortaya çıkıvermiştir. AKP döneminde bu biraz hızlı ve ideolojik kaygılarla olmuştur. Yine de pastanın en büyük dilimlerini başta Koç olmak üzere TUSİAD aktörlerinin kaptığını belirtelim.

Peki kaçırılan fırsat nedir? Türkiye ekonomisinin yapısal dönüşümleri için çok elverişli şartların mevcut olduğu şu son 12-13 yıl AKP’nin ve kapitalistlerin dar görüşlülüğü nedeniyle değerlendirilememiştir. Bu acı gerçeği şimdilerde bir çok kapitalizm yanlısı dillendiriyor, ne de olsa şartlar değişti, araba tökezliyor. Maharet bunu her şey yolunda gidiyormuş gibi gözüküyorken söylemekti. Bu uygun dönemde tüm toplumsal artı, TOKİ vb ile toprağa gömülmüş, konut sektöründe spekülâtif yatırımlarla kısa yoldan zenginleşmenin yoluna bakılmıştır. AKP sadece günü kurtardığı için, ekonomi büyüdüğü için, insanlar borçlanarak ev sahibi olduğu için, seçimlerde avantaj sağladığı için değil, bu vurgunculuktan kendileri ve yandaşları beslendiği için de bu saçma ekonomi politikasını sürdürmüştür.

Oysa bugün Türkiye teknolojik atılımın çok gerisindedir, net ihracatçı olunan sektör hemen hemen yok gibidir. Nitelikli bir üretimden bahsetmek çok zor, bu yüzden de doğru düzgün bir iş bulamaz bu ülkenin evlatları. Türkiye kapitalistlerini ayakta tutan, uzun çalışma saatleri, düşük ücretler ve neticede gerçekleşen yoğun emek sömürsüdü. Ne var ki rüzgarlar aksi yönde esmeye başlarken buradan çıkış yapmak artık imkansız hale gelmektedir. Kısacası Türkiye AKP döneminde çok elverişli bir dönemi kaçırmış ve uzun uzun yıllar yükselen ekonomiler zırvası bir yana “dar gelirli” bir ekonomi olmayı garantilemiştir.

HOPA'DAN DERSLER: YA EKOLOJİK KİYAMET YA SOSYALİZM

"Tam şu anda, tahakküm ethosu ve sert rekabetiyle piyasa mantığının zaferi, iklim değişikliğine karşı geliştirilen hemen her türlü ciddi çabayı felce uğrattıyor. Ülkeler arasındaki kıyasıya rekabet BM'nin iklim müzakerelerini on yıllardır çıkmaza sürüklemişti: Zengin ülkeler ayak direrler ve emisyonları kısımadıklarını, küresel hiyerarşide önlerde olan konumlarını kaybetme riskini göze almadıklarını ilan ederlerken; yoksul ülkeler, en fazla kendilerinin etkilenecekleri bir felaketi derinleştirmek anlamını taşısa bile, varlıklı ülkelerin zenginliklerini elde ederken yaptıkları kadar çevreyi kirletme haklarından vazgeçmediklerini ilan ediyorlardı. Böylesi bir değişim için doğaya, başka ülkelere ve komşularına düşman gözüyle bakmayıp, onları devasa bir karşılıklı yeniden inşa projesinde partner olarak gören bir dünya görüşünün öne çıkarılmasına gerek duyulmaktadır."

(Naomi Klein, "İşte Bu Herşeyi Değiştirir: Kapitalizm İklim Karşı" adlı kitabından)

Artvin ilinin Hopa ilçesi başta olmak üzere, Arhavi ve Borçka ilçeleri 24 Ağustos'ta tarihinin en büyük sel felaketini yaşadı. Valiliğin resmi açıklamasına göre (1) 8 kişinin hayatını kaybettiği, ikisi kadın biri çocuk 3 kişinin kayıp olduğu selden toplam 1462 kişi etkilendi. Fakat Hopa halkı bu resmi açıklamanın felaketin gerçek boyutunu yansıtmaktan uzak olduğunu, selden zarar gören insan sayısının çok daha fazla olduğunu söylüyor.

Felaketin hemen ertesinde Hopa yerlilerinden bir kişi yaşanan felaketin boyutunu "Şu anda merkezde sular çekilmiş durumda, her yer çamur ve pislik içinde. Belediye tekrar yağış olacağını anonslarla duyurup uyarı yapıyor. Hala ulaşamayan köyler var. Yaz vakti Hopalı merkezde durmaz, köylere geçerler. O yüzden köyde insan sayısı çoktu ama birçok kişiyle hiçbir şekilde iletişim sağlayamadık. Elektrik yok, su yok, bazen telefonlar çekmiyor. Çarşıda belirli yerlerde jenaratörler var, hepimiz telefonlarımız oralarda şarj edip iletişim sağlayabiliyoruz. Hopa'da morg doldu, Arhavi ve Rize'ye sevkler başladı. Doğru düzgün çalışan yetkili bir organ yok. Halk olarak biz kendi kendimize uğraşıyoruz. Yardıma ihtiyacı olanların haberini aldıkça biz koşturuyoruz." şeklinde aktarmıştı (2).

Kısacası, halkın üzerinde her zaman egemen sınıfların birer fiziksel ve ideolojik baskı aparatı olan devlet, aynı halk felakete uğradığında ortalarda yoktu. Var olduğunda ise, halkın isyan etmesini önlemek için asker ve polis kuvvetleriyle oradaydı! Tıpkı 1999 depreminde ve diğer "doğal" afetlerde olduğu gibi.

"Doğal afet" ifadesini bilhassa bu şekilde kullandım, çünkü Hopa'nın yaşadığı bu felaketin, öyle devletin diliyle ifade edildiği gibi pek de "doğal" olmadığını biliyoruz. Hatta Artvin Valisi Kemal Cirit bile yaşananların sebebini yarı mahcup bir ifadeyle itiraf etmek zorunda kalıyor: "İnsandan kaynaklı hatalar var mıdır? Evet. Bizler de zaman zaman hatalı tutum ve davranışlar içerisinde bulunmuş olabiliriz. Dere yatakları ile ilgili yeniden bir çalışma sergileyeceğiz." (3) İnsan bu söz karşısında "Bad-el harab-ül Basra!" – "Basra harap olduktan sonra..." deyimini hatırlıyor.

Hopa'da yaşanan sel felaketi bir ilk değil ve öyle görülüyor ki maalesef son da olmayacak. 2009 yılında Giresun'da, 2010 yılında Rize'de yaşanan sel felaketleriyle birlikte düşünüldüğünde, oldukça yağış alan Karadeniz bölgesinde yağmur suları sahil yolunu aşamıyor ve şehir merkezlerinde afetlere sebep oluyor. Topraktan yer altı sularına ve denize karışarak su döngüsünü tamamlaması gereken akarsular, toprağı kapatan beton örtüler nedeniyle bunu gerçekleştiremiyor. Sonuç olarak Karadeniz Sahil Yolu yağış sularına adeta set etkisi gösteriyor.

Bu felakette yaşanan ölümler ve kayıplar, egemenler ve onların kuklaları olan siyasiler ne kadar aksini iddia ederse etsin Hopalıların fitnatında yoktu. Karadeniz Sahil Yolu ve HES'ler aracılığıyla Karadeniz'in yüzlerce noktasında gerçekleşen, en son "Yeşil Yol" -yeşili katleden yol demeli!- projesi ile devam eden sermayenin talanı, Hopa'da gerçekleşen bu hiç de doğal olmayan felaketin ana sebebidir. Dönemin Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım bile 2010 yılında Ankara Üniversitesi'nde katıldığı seminerde Karadeniz Sahil Yolu projesi ile ilgili: "Yanlış bir projeydi ama yapmak zorundaydık. Bunu şimdi rahatlıkla söyleyebiliyorum. Ciddi bir para harcanmıştı. 700 trilyonun üzerinde bir meblağ harcanmıştı. Bitirilmesi gerekiyordu" diyerek suçunu itiraf ediyor(4).

Hopa'da yaşanan sel bir ilk değil ve öyle görünüyor ki maalesef son da olmayacak. 2009 yılında Giresun'da, 2010 yılında Rize'de yaşanan sel felaketleriyle birlikte düşünüldüğünde, oldukça yağış alan Karadeniz bölgesinde yağmur suları sahil yolunu aşamıyor ve şehir merkezlerinde afetlere sebep oluyor. Topraktan yer altı sularına ve denize karışarak su döngüsünü tamamlaması gereken akarsular, toprağı kapatan beton örtüler nedeniyle bunu gerçekleştiremiyor. Sonuç olarak Karadeniz Sahil Yolu yağmur suyuna adeta set etkisi gösteriyor. Bu ölüm projesi daha tamamlanmadan projenin iptali için mücadele eden avukat Cihan Eren'in faili meçhul bir cinayetle katledildiğini, dereleri hapseden HES'lerle mücadele ederken hayatını kaybeden Metin Lokumcu'yu hatırlayacak olursak, kim Hopa'da yaşanan bu sel felaketinin "doğal afet" olduğunu bize kabul ettirebilir? Hopa'da yaşanan sel felaketi, doğayı ve insan

kaynaklarını çalgınca sömürerek büyüyen sermayenin, AKP ve şirketleri eliyle işlediği bir organize cinayettir.

Avukat Fevzi Özlüer, felaketin bir başka boyutuna işaret ediyor: "Adını doğru koyalım, Hopa'da yaşanan bir sel felaketi değil. Son otuz yıldır göstere göstere gelen iklim değişikliği krizinin yerel örneklerinden birini daha yaşadık. Fotoğraflara dikkat ettiyseniz sel giden yerler, orman alanları içinde çay bahçeleri, dere yatakları. Doğu Karadeniz'de ekolojik zincirin kırılmasında önemli bir halka orman alanlarının çay bahçesi haline getirilmesidir diyordu Cemil Aksu. Haklı çıktı. Sel suları önünde kaybolup gitti, çay işçileri ve çay bahçeleri. Çay bitkisinin kökleri suyu tutamadı. Dere yataklarına imar izni verilmesi artık o kadar sıradandı ki, yıllarca bu nedenle yüzlerce insan öldü." (5)

Kapitalizm, Hopa'da yerel örneğini gördüğümüz üzere ekolojik dengeyi göz ardı ederek gezegenin iklimini değiştirmeye devam ediyor. "Serbest piyasa" ile gerçekleşenin bir "piyasa anarşisi rejimi" olduğunu, bu rejimde aslolanın insanın ihtiyaçları değil ne pahasına olursa olsun kar etmek ve büyümek olduğunu görmeliyiz. Bu kıyamet yolundan kurtuluş ancak, halkların yaşam alanlarını sermaye adına talan etmeyen, odağına kâr ve büyümeyi değil, insanın doğayla ve doğanın içindeki canlılarla birlikte ekolojik barış içinde yaşamasını koyan sosyalist bir rejim ile gerçekleşebilir. Sosyalizm ile birlikte üretim araçlarına sahip olacak olan halk, bu üretim araçlarının doğanın katlinde kullanılmasına son verecek; ekonominin dizginlerini bir avuç elitin elinden alarak bu talan ve sömürü düzenin yerine gerçek anlamda demokratik bir sistem inşa edecektir.

Rosa Luxemburg'un yıllar önce formüle ettiği "Ya Barbarlık Ya Sosyalizm" sloganı bugün bir kez daha yolumuzu aydınlatıyor. Kapitalist dünya sistemi yok edilip yerine enternasyonal bir sosyalist düzen inşa edilmeden, insanın ve üzerinde yaşadığı gezegenin sonu ekolojik bir kıyametin yol açtığı barbarlık olacaktır.

Sel nedeniyle Karadeniz Sahil Yolu'na sürüklenen çöpler, bölgedeki kaçak çöp depolama alanını ortaya çıkardı.

Syriza'nın Seçim Zaferi Nasıl Açıklanır?

Yunanistan'da 9 ay içerisinde yapılan 2. genel seçimden de zaferle çıkan Syriza oldu. Syriza, elde ettiği %35.4'lük oy oranı ve ikinci sıradaki sağcı Yeni Demokrasi'ye attığı 7 puanlık fark ile beklentilerin epey üstüne çıktı. Böylelikle iki partiyi başabaş gösteren anket şirketleri de fena halde yanılmış oldular.

Syriza'nın Ocak'ta verdiği sözleri çiğneyip memorandumu boyun eğmesine rağmen Yeni Demokrasi'ye attığı fark, epey sükse yapsa da Syriza'nın toplam oyunda büyük düşüşler oldu. (2.245.978 – 1.925.904) Oy oranı ile oy sayısındaki bu dengesizliği sağlayansa seçimlere katılımın rekor derecede düşük olmasıydı (%55). Yunan halkı içerisinde giderek artan sayıda insanın parlamenter budalalılığın bir oyundan ibaret olduğunu düşünmeye başlaması, seçimlere karşı ciddi bir kayıtsızlığın gelişmesini beraberinde getiriyor. Durum o kadar bariz ki kesinti paketlerini yırtıp atacağım diyen parti, Merkel'in temsil ettiği emperyalist-kapitalizme direniyor görünüyor, hatta halk referandumda %62'lik bir ezici paket karşısı oy kullanıyor, ama gelin görün ki her şeye rağmen asıl kararlar kapalı kapılar ardından sitemin büyük efendilerince alınıyor ve kesinti paketleri tıkr tıkr o parlamentodan geçiyor. Durum böyle olunca, bir de daha radikal sol partiler kendisini gösteremediği için seçimlere katılım tarihin en düşük seviyesine geriledi.

Syriza'nın zaferini perçinleyen diğer bir etmen de Syriza'nın solundaki partilerin başarısızlığı oldu. Bunlardan Syriza'dan kopan Lafazanis önderliğindeki Halkın Birliği, %2.86 oy oranında kalarak %3'lük

seçim barajının altında kaldı ve büyük bir düş kırıklığı yaşadı. SDH'nin de oy çağırısı yaptığı radikal soldaki Antarsya ise %0.85 ile kendi olağan sınırlarının ötesine pek fazla geçemedi. Yunanistan Komünist Partisi (KKE) ise %5.55'te kaldı ve bu yılın ocak ayında yapılan genel seçime göre toplam oy sayısında düşüş oldu. (338.188 – 301.632)

Sağcı Yeni Demokrasi %28 ile 9 ay önceki oy oranını korusa da bu parti de toplam oy sayısında düşüşler gördü (1.718.694 – 1.526.205). NeoNazi Altın Şafak ise %7'lik oy oranı ile 3. parti olsa da henüz beklenen çıkışı yapmaktan uzakta. Sosyal demokrat PASOK ise Syriza faktörüne rağmen oylarını bir miktar da olsa arttırmayı başardı (%6.2) ve Yunan siyasi hayatından silinmeye karşı dirençli olduğunu gösterdi. Hükümetin küçük ortağı, Syriza'nın partneri milliyetçi sağ parti Bağımsız Yunanlılar ise %3.7'ye gerileyerek istikrarlı bir şekilde gerilemesini sürdürdü. Gelgelelim Syriza'nın koalisyon ortağı olarak bir kez daha bakanlık koltuğunu kapmayı başardılar.

“Sağ”duyu Tsipras'ı İşaret Etti

Syriza'nın son seçim zaferindeki birinci neden, Syriza'ya daha önce destek verenlerin büyük çoğunluğunun Tsipras'ın Troika'ya karşı elinden geleni yaptığını düşünmesidir. Yani Tsipras AB ile pazarlıklarda ufak tefek şeyler de olsa koparmıştır, PASOK ve Yeni Demokrasi gibi Yunanistan'ın bugününden asıl sorumlu olanlara göre temiz bir isimdir vb. Yani Yunanistan'da emekçilerin öncü kesimi hariç tutulursa geri kalan geniş kesimler, henüz AB'den ya da Euro'dan çıkmaya ve dalgalı

radikal sularda yüzmeye hazır değildir. Hele bu dalgalarda gemiyi ilerletecek güvenilir bir kaptan ortalıkta görünmüyorsa. Bu da devrimci alternatifin yokluğu ya da henüz zayıf olmasıyla alakalı.

Kriz emekçileri bunaltsa da henüz durum Yunanistan'da keskin bir hal almadı. Syriza'nın kabul ettiği son memorandumun ilgili hükümleri ancak önümüzdeki aylardan itibaren uygulamaya sokulacak. Yunanistan emekçilerine göre AB hala zenginliğin ve gelişmişliğin ifadesidir, o yüzden de kopuş fikri, şu aşamada çok da popüler değil. Syriza işte tam da bu sağ duyuya hitap ediyor: "Kesinti paketleriyle mücadele edelim, elimizden geleni yapalım, tavizler kopartalım, ama AB ve Euro'dan da çıkmayalım." Tsipras bu yüzden hala popülerliğini koruyor. O da bu durumu bildiğinden baskın bir seçime gitmiş ve muhalifler toparlanmadan, kendi popülerliği inişe geçmeden durumunu sağlamlaştırmak istemişti ve istediğini de almayı bildi.

Syriza'nın Solundaki Partiler Hezimetini Yaşadı

Kriz şartları henüz o kadar travmatik olmasa da Syriza'nın solunun almış olduğu mağlubiyeti sadece objektif koşullarla açıklayamayız. Özellikle Halkın Birliği'nin seçim barajını aşamayıp parlamento dışı kalması, taraftarları için ciddi bir hayal kırıklığıdır. Halkın Birliği, yaşamın testinden geçemeyen eski Syriza programıyla, cansız, renksiz, heyecansız haliyle nasıl ilgi odağı olabiliyordu ki? Oysa Lafazanis çevresi Syriza içerisinde oldukça güçlü bir konumdaydı, ama bu konumun hakkını verecek parti içi mücadeleyi sergilemediler, Syriza'yı kolayca Tsipras'a teslim ederek tasfiye oldular. Yine

de Halkın Birliği'ne ciddi bir ileri işçi ve gençlik katılımı oldu. Ama Halkın Birliği Grexit diye anılan Drahi'ye geçiş dışında bir çıkış ve canlılık ortaya koyamadı. Üstelik daha soldaki Antarsya'dan gelen seçim ittifakı teklifleri de reddedildi. Belki Antarsya'nın öne sürdüğü kimi şartlar radikal geldi, belki "neden Antarsya'nın önünü açalım" dediler. Ama neticede 2.87 ile barajda boğulan Lafazanis ve ekibi oldu.

Antarsya Syriza'nın ihanetinden sonra gelececek sol tepkiyle beraber bir boy büyüyüp kendisini yüksek siyasetin tanınır bir oyuncusu haline getirebilir miydi? Evet bu olanak vardı, ama Halkın Birliği'nin ortaya çıkışı, hesapları biraz karıştırdı. Önce Antarsya'nın sağ kanadı ARAN/ARAS, Halkın Birliği'ne katıldı. Halkın Birliği merkez kaç kuvvetler için ana adres haline geldi. Halkın Birliği, Antarsya'nın getirdiği şartlı ittifak teklifini reddetti ve Antarsya da haklı olarak kendi başına seçimlere katıldı. Alınan oyda sınırlı bir artış var, ama bu önemli değil. Asıl mesele sınıf mücadelesinin bundan sonraki gelişimidir. İçerisindeki sağ kanadı ayrılan Antarsya, eğer güçlü kampanyalarla sınıf mücadelesine etki edebilir ve işyerleri ile sokaklarda öne çıkabilirse tarihsel açıdan önemli bir yere gelebilir. Antarsya'nın konumunu muhafaza etmesi bu açıdan önemlidir. Zira seçim sonuçları, aşırı sol için büyük başarısızlık gibi gözükse de Halkın Birliği, Antarsya ve KKE'nin tabanı yabana atılır bir potansiyel değildir. Bu güçler içerisinde de Antarsya'nın özel bir yeri bulunmaktadır.

KKE ise her zamanki KKE'dir. Temmuz ayındaki referandumda ortaya çıkan büyük HAYIR dinamiğine bile sekte ve düşmanca

davranan KKE'nin kitlelerde en ufak bir sempati uyandıracığı yoktur. Bu yüzden de Syriza'nın ihanetine rağmen KKE oy kaybedebilmektedir. Oysa KKE halihazırda Yunanistan'da sınıf mücadelesinde ve politikada oldukça önemli bir güçtür, gelelelim adeta kendi yenilgisi için politikalar izlemektedir. Tuttuğu yer itibarıyla de izlediği politika, fren vazifesi görmektedir. KKE'den en ufak bir umut çıkmayacağı partinin geçmişiyile de bugünüyle de ortadadır.

Asıl Belirleyici Olan Sınıf Mücadelesidir

Yunanistan'da krizin biteceği yoktur. Er ya da geç Syriza hükümeti tekrardan Troika'dan para dilenmek zorunda kalacaktır. Onlar da Syriza'dan emekçi haklarına daha fazla saldırı yapmasını isteyecek. Burjuva ekonomi kanalları yine Yunanistan Euro bölgesinden çıkacak mı diye günler boyu program yapacaklar. Unutmamak gerekir ki Yunanistan 6 yıldır bu krizin içerisinde. Yani bu pilav daha çok su kaldırır. Bu da Syriza'nın kazandığı son seçim olur. Tehlikeli olan nokta şudur: Eğer Syriza hükümetine karşı grev hareketleri örgütlenmezse toplumsal muhalefeti yapan sanki aşırı sağ imiş gibi bir durum ortaya çıkabilir. İktidarda "sol" bir partinin olması, böyle bir imajın oluşmasını kolaylaştıracaktır. Bu da Altın Şafak için ileriye doğru bir çıkış noktası oluşturabilir. Yapılması gereken toplumsal muhalefeti, grevleri, yürüyüşleri, etkili kampanyaları örgütlemektir. Yunanistan'daki durum devrimci muhalefet lehine bu şekilde derinleşecektir.

Sarayın Savaşı ve “Barış” Meselesi

7 Haziran seçimlerinde ters köşeye yatan AKP, hükümeti tek başına kuramayınca iktidarını sürdürebilmek adına “süreci” bitirdi ve PKK ile Kürt halkına yönelik saldırılarını kademeli bir şekilde artırmaya başladı. Öte yandan yıllardır süregelen AKP’nin Ortadoğu politikası da ülkeyi bölgedeki savaşın çemberine dâhil ediyor.

1 Kasım'da tekrarlanacak olan seçimlere giderken de hükümetin (daha doğrusu kendisini hükümet yerine ikame etmekten vazgeçmeyen Tayyip Erdoğan'ın) hem Kürt bölgelerinde hem de sınırın ötesinde saldırgan politikalarını yoğunlaştıracığı yönünde belirtiler giderek ciddileşiyor.

Suruç saldırısının henüz anılarda tazeyken, medyaya yeterince yansımaya da Türkiye sınırlarına yönelik IŞİD tehlikesi de devam ediyor. En son 1 Eylül'de IŞİD militanları Kilis sınırında devriye görevi yapan askerlere ateş açtı, bir asker hayatını kaybederken bir asker de IŞİD tarafından kaçırıldı. AKP IŞİD'e karşı uluslararası koalisyona yanaşmıyor görüntüsü vermeye çalışsa da geçtiğimiz haftalarda operasyon yapılan Bugün gazetesinin yayınladığı fotoğraflara göre Selefi çetelere yönelik silah ve mühimmat sevkiyatı devam ediyor. IŞİD'e karşı ikili oynayan Türkiye, izlediği çelişkili çizginin karşısında IŞİD'in hedefi oluyor.

Batıdaki kentlerde devam eden ev baskınlarını ve operasyonları da hesaba katarsak Türkiye'de fiilen bir savaş halinin sürdüğünü söyleyebiliriz. 1 Kasım arifesinde Davutoğlu ve şürekası tarafından yayınlanan genelgeler, yönetmelikler de ülkenin savaş koşullarına göre yönetildiğini gösteriyor.

AKP'nin Suriye Bataklığı

AKP'nin 2011'de başlayan ilk çatışmalardan bu yana Suriye ve bir bütün olarak Ortadoğu'ya dair emperyalist emelleri, bölgede bataklığa batmasına yol açtı. Suriye meselesi başlı başına içinden çıkılmaz bir hal alırken, buradaki kangrenin sancuları Türkiye topraklarına yansıdı. Bizzat AKP aracılığıyla Selefi-İslamcı çetelere gönderilen silah ve bombaların bir kısmı, yeniden Türkiye içerisine döndü: Reyhanlı, Kilis, Suruç... Bütün bu süreç boyunca Suriye Afganistanlaşırken, Türkiye Pakistanlaşmaya doğru yol aldı. Ülkenin sınırları cihatçılar için OGS gişesi halini alırken özellikle sınır kentleri cihatçılar için pansiyon görevi gördü.

Bugün AKP boğazına kadar battığı Suriye bataklığında çırpınmaya devam ediyor. Son haftalarda IŞİD'e yönelik operasyonlar yapıyor görüntüsü vermeye çalışan iktidar, aynı zamanda emperyalist barbarlığın ateşini harlamayı da sürdürüyor. Hala IŞİD'e gönderildiği iddia edilen cephaneliklerin bilgisi ve görüntüleri ortaya çıkıyor. Sevkiyat söylentilerinin üzerine giden gazeteciler baskılanıyor.

İktidarın TSK politikası da aynı durumu gösteriyor. Geçtiğimiz ay Genelkurmay Başkanlığı'na atanan ve NATO'yla sahip olduğu yakın ilişkilerle tanınan Hulusi Akar, AKP'nin Suriye politikasıyla uyumlu bir isim olarak ön plana çıkmıştı. Eylül ayının başında meclise gelen tezkere de aynı mantığın ürünü. MHP ve CHP'nin desteğiyle

kabul edilen tezkere, TSK'ya Irak ve Suriye üzerine sınır ötesi operasyon yetkisi veriyor. Sıkıştığı zaman meclisteki diğer burjuva partilerin desteğiyle düze çıkan AKP'nin Ortadoğu'daki saldırgan politikası yeni Reyhanlılar, yeni Suruçlar yaşanmasının zeminini oluşturuyor.

Seçim hükümeti nitelemesiyle kurulan geçici hükümetin bir savaş kabinesi olarak hareket edecek olmasına dair beklentiler de yine iktidarın savaş arzusunun bir sonucu. AKP'nin yeni katliamlara yarattığı zeminin ortadan kaldırılması ve savaş kabinesine karşı mücadele etmek temel görevlerden biri. Eylül tezkeresine karşı en ufak bir protestonun bile ne yazık ki örgütlenmemiş olması bu konuda bir zaaf anlamına geldi.

7 Haziran ve Kürt Halkıyla Yeniden Savaş

AKP'nin savaş ve katliam projelerinin diğer ayağını 7 Haziran seçimlerinin ardından Kürt ulusal hareketine yönelik giriştiği yeni saldırılar oluşturuyor. Aslında bu yönelimin ayak sesleri seçimlerden önce duyulmaya başlamıştı. Ağrı ve HDP'nin Diyarbakır mitinginde yaşanan saldırılar, pek çok yerde HDP seçim bürolarının talan edilmesi, AKP'nin "barış görüşmelerinin geleceği"ne dair fikirlerini ortaya çıkarıyordu.

Nitekim seçimlerin ardından HDP'nin seçim barajını iyimser beklentilerin bile üzerinde oy alarak aşması ve meclise girmesi; böylece AKP'nin de tek başına hükümet kurabilmek için ihtiyaç duyduğu sandalye sayısına ulaşamaması, hükümet adına barış görüşmelerinin bir hükmünün kalmamasına yol açtı. AKP kurmaylarının bir kısmı sürecin devam edeceğine dair beklentilerini sürdürmeyi denese de Tayyip Erdoğan'ın çıkışları "sürece" (en azından şimdilik) noktayı koymuş oldu.

Kürt meselesinde ibrenin yeniden çatışmalara dönmesini Suruç katliamının hemen ardı sıra yaşananların ışığında

değerlendirmek lazım. Dayanışma duygularıyla Kobani'ye yola çıkan sosyalist gençlerin, Türkiye'de yer edinmiş olan IŞİD militanları tarafından gerçekleştirilen saldırıda hayatına kaybetmesi, geniş kesimleri öfkeliendirdi. Katliamdan sonra "Katil IŞİD İşbirlikçi AKP" sloganı etrafında büyük bir toplumsallaşmanın yakalanması gayet mümkündü. Ancak Suruç için örgütlenebilecek büyük eylemler, hafta sonuna ertelendi (katliam pazartesi günü gerçekleşmişti) ve aradaki bu süre AKP tarafından toplumsal algının manipüle edilmesiyle sonuçlandırıldı.

Katliamdan iki gün sonra 22 Temmuz'da PKK, IŞİD ile ilişkili oldukları gerekçesiyle 2 polisi evlerinde öldürdü. Ertesi gün IŞİD Suriye tarafından ateş açarak Kilis'te bir astsubayı öldürdü. 23 Temmuz gecesi TSK'nın Suriye'deki IŞİD mevzilerine yönelik bombardımanı başladı. Fakat zaman zaman devam eden IŞİD'e yönelik operasyonlar, gerçek amacın maskelenmesinin ötesinde bir işe yaramadı. Operasyonların asıl yüzünü önce Kandil'e sonra Kürt sivil bölgelerine yapılan saldırılar oluşturuyordu.

Kandil'in bombalanması sürecin fiilen sona erdiği ve çatışmaların yeniden başladığının göstergesi oldu. O tarihten bugüne, yine IŞİD sosuyla medyaya sunulan operasyonlarda başta Kürt aktivistleri olmak üzere yüzlerce solcu-devrimci gözaltına alındı, tutuklandı. Aradan geçen bir ayı aşkın sürede Kürt kentlerinde onlarca sivil katledildi; pek çok bölgede fiili OHAL ve sokağa çıkma yasakları uygulamaya sokuldu.

Artık daha kaygan bir koltuğa yapışmaya çalışan AKP iktidarının yeni dönem politikası da böylece yalnızca sınır ötesinde değil, ülke içinde de savaş ve katliamlar oldu.

Solda "Barış" Arayışları

Temmuz ayının başlarında AKP'nin

Ortadoğu'daki savaş politikalarına karşı geniş bir bileşene sahip Barış Bloku kurulmuştu. Daha kuruluşunda merkezi bir ağırlığa sahip olan HDP ve çevresi, Kürdistan bölgesinde devletin yeniden silaha sarılmasıyla Barış Bloku'nun programının temel belirleyeni haline geldi.

Ancak dikkat edilmeli ki Blok'un bileşenleri arasında "Suriye muhalefeti"ne ya da açıktan ÖSO'ya destek veren gruplar da mevcut. Öte yandan Demokratik İslam Kongresi, Din Âlimleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Ehlibeyt Âlimler Derneği gibi İslami tandanslı gruplar da bileşenler arasında. Denilebilir ki ilk gruptakilerin etki alanı oldukça sınırlı; ikinci gruptakiler ise Kürt ulusal hareketine yakınlıklarıyla biliniyor. Bu savunmaların, o gruplarla böyle bir gündem üzerine yan yana yürümeyi ne kadar mümkün kılacağı tartışılır.

İkinci nokta özellikle Kürdistan'da çatışmaların başlamasıyla ana gündemin "Kürt hareketiyle barış"a kaymasıyla belirginleşti. Blok'un özellikle İstanbul'daki bildiri ve basın açıklamalarında yer alan "soyut ve kalıcı" barış arayışları/çağrıları, "acil barış ve demokrasi" söylemleri gerçeklikten uzaklaşmaktadır. Ne Kürdistan'da ne de Ortadoğu'da, bırakalım kapitalizmi yıkmayı, AKP'yi bile devirmeden şöyle ortalama düzeyde, geçici de olsa bir barış hâlinin ya da asgari düzeyde bir demokrasinin kapısı aralanamayacaktır. Özellikle bu topraklarda barışın, demokrasinin, özgürlüğün yolu egemen sınıflarla hesaplaşmaktan geçer. (Elbette bu Kürt halkının barış ya da yeniden müzakere taleplerinin değer ifade etmediği anlamına gelmez.)

Egemen sınıflarla hesaplaşmanın barış için tek alternatif olduğuna kitleleri ikna edebilmek istemekte Blok'un etkinliklerindeki katılımcı tabanın tepkilerinde kendini açığa vurmakta. Taksim'den Aksaray'a yürünerek

yapılması planlanan Barış Mitinginin yasaklanmasının ardından Bakırköy'de gerçekleştirilen mitingde, kitlelerin en öfkeli ve coşkulu barış talebini yükselttikleri dakikalar, konuşmacıların AKP ve Sarayın savaş çığırkanlıklarını teşhir ettikleri anlardı.

Son çatışma sürecinde medyaya sıkça yansıyan asker cenazelerindeki asker yakınlarının protestoları da benzer bir toplumsal tabana işaret ediyor. Toplumdaki AKP öfkesi ve son çatışmaları alenen AKP'nin tırmandırması, başka şartlarda milliyetçiliğe zemin hazırlayan asker cenazelerini bile bir muhalefet alanına dönüştürebiliyor. Hem Kürt tabanı hem de Türk yoksullarının önemli bir kesimi için hâlihazırdaki çatışmalar AKP'nin oy avcılığından öte bir anlam ifade etmiyor. (Asker cenazelerindeki protestolar için eklemek gerekir ki artık silahlı bir çözümün mümkün olduğuna duyulan inanç da erimeye yüz tutuyor. Protestoların bir etkeni de bu.)

Görülüyor ki hem Türk hem de Kürt kitlelerin azımsanamayacak bir kesimi için savaş artık bir vatan savunusundan ziyade bir "saray entrikası". Bu durumda AKP'nin savaş tamtamlığına karşı alınacak en sağlıklı tutumun yoksul-emekçi halka barış çağrısı yaparken, bu barışın da ancak Saray ile mücadele edilmekle kazanılabileceğini vurgulamak olduğu ortaya çıkıyor. Yani Marksist Bakış'ın 50. sayısının kapaktan haykırdığı gibi: "Saraylara Savaş, Kondulara Barış!". "Kalıcı" bir barışın, halklar arasındaki kardeşliğin yolu bu perspektiften geçiyor.

Barış Bloku için alınacak tavra gelince. Öncelikle şunu teslim etmek gerekiyor ki Blok'un kimi temsilcileri, konuşmacıları, en azından kendi kitlelerinin hızlıca kavradığı "Sarayın savaşına karşı mücadele" ihtiyacını barındıran bir söylem kullanıyor. Öte yandan yukarıda yapılan eleştirilerin büyük çoğunluğu İstanbul'daki Blok faaliyetlerini temel alırken, bu durum her

yerde aynı olmak zorunda değil. Çeşitli yerelerde Blok'un hem alacağı kararlara müdahil olmak daha kolay hem de devrimci Marksist bir ajitasyon faaliyetinin olanakları daha geniş olabilir. Blok'un tabanının da mücadele arzusunun dikkate alındığımızda şu olasılıklar ve gerekliliklere ulaşıyoruz:

Blok'un karar mekanizmasında etkili olunabilecek alanlarda bu işe dört elle sarılmak ve "Saraylara Savaş, Kondulara Barış" sloganının rotasını kitlelere mal etmek mümkün ve gereklidir.

Etki alanının daha sınırlı olduğu alanlarda, Blok'un etkinliklerinde, mitinglerinde mümkün olan en geniş sınırlarda bir propaganda faaliyeti yürütmek önemlidir.

Her durumda, Blok ile dayanışma içerisinde olunmasının yanı sıra Blok'un politik sınırlarına sıkışmamak gerekir.

Acil ve Güncel Talepler

AKP'nin hem içeriden hem de dışarıda sürdürdüğü savaş programına karşı şu talepler etrafında "barış" mücadelesini çok daha geniş bir kampanyaya dönüştürmek gerekmektedir:

TSK, MIT gibi kurumlar eliyle Suriye'deki çetelere yapılan sevkiyat durdurulmalı, bugüne kadar yapılanların sorumluları –en alttan en üstteki kademe kadar– hesap vermelidir.

Sınırların cihatçılar için açılmasına kesin olarak son verilmeli ve ülkenin çeşitli yerlerindeki cihatçı oluşumlar temizlenmelidir.

TSK ve Emniyet güçleri eliyle Kürt kentlerinde yaşanan saldırılar bir an önce durdurulmalıdır. Kürt halkının barış talepleri doğrultusunda müzakereler yeniden başlatılmalıdır.

Davutoğlu'nun başkanlığındaki Geçici Hükümet, bir savaş kabinesi rolüne girmemeli, geçiciliğinin sınırları dâhilinde seçimlerin gerçekleştirilmesi görevini yerine getirmelidir.

Tayyip Erdoğan fiili başkanlık uygulamasına son vermelidir. Erdoğan'ın anayasal sınırlarına çekilmesi gibi bir talep yeterli değildir.

Reyhanlı ve Suruç başta olmak üzere katliamlarda parmağı olanlar ve ihmal de dâhil olmak üzere suçlu olan en küçük bürokrattan en üst düzey isimlere kadar tüm sorumlular yargılanmalı ve cezalandırılmalıdır.

Böylesi talepler etrafında örülecek bir kampanya kendi toplumsal tabanını genişleterek Sarayın savaşına karşı ciddi bir muhalefet odağına dönüşebilecektir.

Rusya'nın Suriye'deki Son Hamleleri Ne Anlama Geliyor?

Suriye'de yüz binlerin hayatını kaybettiği, yüz binlerin sakat kaldığı, milyonların mülteci durumuna düştüğü iç savaş, bütün korkunçluğu ile hükmünü sürüyor. Mesele, yüz binlerce Suriyelinin Avrupa'nın gelişmiş refah ülkelerinin kapısına dayanmasıyla ancak sıradanlaşmaktan kurtulabildi. İç savaş, farklı emperyalist güçler ve bunların bölgesel uzantılarının müdahalesiyle uzadıkça uzuyor. Etnik ve dinsel kimlikler üzerinden gelişen düşmanlıklar, bu ateşin tükenmeyen yakıtı gibi. Bu düşmanlıkların emperyalist kapitalizmin efendileri tarafından yaratıldığını, ileride tırmandırılmak üzere geleceğe yatırım olarak bırakıldığını ve zamanı geldiğinde coğrafyanın ameliyat masasına yatırılması için kaşındığını, kanatıldığını kimse inkar edemez. Nitekim her türlü leş kargası, Suriye'nin cesedi üzerinden pay kapma derdinde. Gerçekten de artık Suriye bitti, mahvoldu, Afganistan'dan beter hale getirildi. Son söyleyeceğimizi bu sefer baştan söyleyelim: Ortadoğu halkları için enternasyonalizmin kızıl sancağı bir alternatif haline gelmeden bu kan deryası kurumayacaktır.

Putin Bir Kez daha Sahnede

ABD-İsrail-Türkiye-Suudi ve Körfez Emirlikleri bloğuna karşı Rusya-İran bloğu Esad'ı ayakta tutan taraf olmuştur. Şimdilerde Putin'den yeni hamleler geliyor. Kesin olan bilgiler şunlar:

- Rusya, Suriye'de IŞİD ve diğer cihatçı gruplara karşı havadan bombardımana resmen başladı. Bu sırada Rusya, 1971'den beri sahip olduğu Tartus'taki üslerine ilaveten Akdeniz kıyısında yeni üsler inşa ediyor. Bunlar Rusya'nın kalıcı bir şekilde doğu Akdeniz ve Ortadoğu'ya yerleşmeye çalıştığının işaretleri.

- Bunun dışında Putin, ABD kanalı CBS'ye "Doğru, aynen öyle. Esad'ın başında bulunduğu Şam yönetimini kurtarmak hedeflerimizden biri" diye demeç verirken sırasıyla Netanyahu, Erdoğan ve Obama ile yüz yüze Suriye meselesini görüşüyor.

- John Kerry geçtiğimiz hafta Esad'ın çekilmesi gerektiğine ancak çekilmenin hemen gerçekleşmesinin gerekmediğine değinirken, Merkel'den "Suriye'de iç savaşın bitirilmesi konusundaki görüşmelere Esad da katılmalı" açıklaması geldi. RTE de, geçiş sürecinin Esad ile de olabileceğini ilk kez dillendiriyor.

- IŞİD'e karşı Suriye Hava Kuvvetleri'nin yürüttüğü hava saldırıları son haftalarda daha etkili ve noktasal olarak vurucu hale geliyor. Suriye kaynakları, Rus askeri uzmanlarının uydu görüntülerinden elde ettiği askeri istihbaratın bu başarılı saldırıların arkasındaki etken olduğunu bildiriyor. Bu arada Halep'in doğusundaki IŞİD kuşatmasındaki Kuveyris askeri üssüne yapılan hava saldırılarında ilk kez yeni Rus uçakları kullanılıyor.

- Rusya Bağdat'ta İran, Irak ve Suriye ile beraber dörtlü bir koordinasyon merkezi kuruyor. Suriye'de başarılı olduğu takdirde

Rusya'nın Irak'ta da söz sahibi olmaya çalışacağı anlaşıyor.

- Rusya'nın bu müdahaleleriyle Suriye iç savaşında yeni bir aşamaya geldiği konusunda herkes hemfikir. Rusya'nın Suriye'de ne yapıp yapmayacağı ise biraz tartışmalı, ama Putin'in hamlelerinin bir kez daha oyunu değiştiren hamleler (game changer) olacağını söyleyebiliriz. Askeri denklemlerde yeni bir dengenin kurulacağı kesin gibi. Bunun ne yönde gelişebileceğini birazdan tartışacağız.

Sahada Son Durum Neydi?

Hatırlanacak olursa 2013'te Şam'ın Guta banliyösünde gerçekleşen bir hayli şüpheli kimyasal saldırı ertesinde ABD yoğun şekilde Esad'a karşı savaşma baskısı altında kalmış, meseleyi çözen yine Putin olmuştur. Böylelikle artık ABD'nin Esad'a karşı Kaddafi ve Saddam senaryosunu devreye sokmayacağı açıklığa kavuşmuştu. Diğer taraftan, ABD'nin bölgedeki en yakın müttefikleri (Suudiler ve Türkiye gibi) Esad karşıtı İslamcı cihatçıları yoğun bir şekilde desteklemeye devam etmişti. Esad ise İran ve Hizbullah'tan gelen desteklerle ayakta kalmayı başarmıştı. Ne var ki 2015 baharında El Kaide'nin Suriye kolu El Nusra'nın başını çektiği İslamcı grupların İdlip'i ele geçirerek kuzeyden Lazkiye'ye baskı yapması, diğer taraftan IŞİD'in doğuda antik kent Palmira'yı ele geçirerek Humus'a yönelmesi, Esad rejiminin direnme enerjisinin azalmakta olduğunu ortaya koymuştu. IŞİD hedeflerine gerçekleştirilen ABD hava saldırılarının Suriye ordu birliklerine destek olmak gibi bir derdinin olmadığını da belirtelim.

3 İhtimal

İşte Putin'in son hamlesi böyle bir anda gerçekleşiyor. Peki Rusya askeri denklemlerde ne kadar etkili olabilir? Şu

aşamada 3 ihtimal bulunuyor:

- 1) Rusya gerçekten de sadece askeri danışmanlık hizmeti verecek.
- 2) Rusya IŞİD'e karşı tıpkı ABD gibi hava saldırılarına başlayacak ve Akdeniz kıyılarındaki üsleri kullanacak.
- 3) Rusya kara birlikleriyle de iç savaşa dahil olacak.

Rusya'nın sadece danışmanlık desteğiyle kendisini sınırlandırmayacağı çok açık olsa da, iç savaşın gidişatı için birinci ve ikinci ihtimaller arasındaki ayrım, zaten aslında bir hayli flu. Zira aradaki fark sadece Rus savaş uçaklarını kullanacak pilotların Rus mu, Suriyeli mi olacağına kadar indirgenebilir, kaldı ki bunu da tespit etmek çoğu kez mümkün olmayacaktır. Çünkü savaşta Ruslar bir fark yaratacaksa bu, konvansiyonel hava saldırılarından farklı olarak uydu görüntülerinden alınan noktasal bilgilerle karşı tarafa ağır kayıplar verdirme ile mümkün olabilir. Eğer Rus askeri kuvvetlerinin böyle bir yetisi varsa sahada bu gerçekten fark yaratır. Hatırlanacak olursa ABD savaş uçaklarının Kobane ve Tel Abyad'da YPG'ye verdiği hava desteği çok etkili olmuştur. Özellikle IŞİD'in Rakka'nın hemen kuzeyindeki Tel Abyad'da destek birlik bile göndermeden kenti bırakmış olması, uydulardan elde edilen bu noktasal vurucu gücün ne kadar etkili olduğunu gösteriyor. Diğer taraftan aynı yetenek Suriye ordusunda olmadığı için Suriye savaş uçakları çok daha sınırlı bir verimlilik ve başarı sergileyebiliyordu. Deyr Zor ve Rakka'dan harekete geçen uzun IŞİD konvoyları, açık hedef oldukları uzun çölü herhangi bir saldırıya uğramadan geçerek Palmira'yı düşürebiliyordu. Şimdilerde eğer Rusya, bu gücü devreye sokarsa durum değişebilir. Yani Rus uzmanların sunduğu uydu bilgileri Suriye hava kuvvetleri tarafından da değerlendirilebilir, ya da Rus savaş uçakları bombardımanı bizzat yürütebilir. Bu fark, iç savaş sahasında ikincil bir farktır, zira Suriyeli pilotlar da iç savaşta muazzam bir tecrübe kazanmıştır. Sahada asıl fark yaratacak olan şey, uydu teknolojisidir. Komuta kademesi ve askeri uzmanlık alanında Rusya zaten sahadadır.

Üçüncü ihtimale gelince... Rusya'nın ikinci bir Afganistan bataklığına girmek konusunda temkinli davranmasını beklemek gerekir. Zaten gerilla ve şehir savaşında düzenli ordular için risk çok büyüktür ve fark yaratmak için büyük sayıları devreye sokmak ve büyük kayıpları göze almak gerekir. Buna ise ne dünya konjonktürü izin verir ne de Rusya bu işe kalkışır. Diğer taraftan Suriye'deki cihatçı birlikler içerisinde azımsanmayacak ölçüde Çeçen savaşçı vardır ve bunlar elit birlikler olarak sahada yer almaktadır. Gerek IŞİD'in gerekse de El Nusra'nın askeri komutanları arasında önemli Çeçen isimler bulunuyor.

Kremlin'e sadık Çeçen lider Kadirov ise kan davası güttüğü cihatçı Çeçenlerle Suriye'de kozlarını paylaşmak istediğini daha önce bir çok kez dillendirmişti. Bir ihtimal de düşmanı iyi tanıyan Kadirov'un avcı birliklerinin iç savaşa dahliyle Suriye'de epik bir Çeçen kapışmasının yaşanmasıdır.

Politik Yansımaları

İŞİD'e karşı savaş bahanesi, ABD'ye Ortadoğu'da bir çok kapı araladı. Örneğin, daha önce giremediği Suriye hava sahası İŞİD sayesinde eline geçmiş oldu. Dünyada büyük çoğunluk, bölgedeki ABD askeri varlığını ve saldırganlığını meşru görüyor. "Kurtarıcı ABD, gel bizi kurtar" çağrısı, Irak'ta, Suriye'de, Kürdistan'da yankılanıyor... Bu yüzden de rahatlıkla söyleyebiliriz ki ABD'nin İŞİD'e karşı gerçekten savaşmak istediği falan yok. İstenen kontrol altındaki bir İŞİD'dir. Ama şimdi aynı İŞİD bahanesini Putin de kullanıyor. Bu ise Putin'in ABD kalesine atmış olduğu muazzam bir gol. Eğer Rusya İŞİD'e karşı savaşta gerçekten başarılı olursa Suriye'de bundan sonra açık ara Rusya'nın borusu ötecektir. Hatta Suriye'deki olası başarılarından sonra Rusya'nın Irak'a da yönelmesi, kimseyi şaşırtmaz. ABD'nin yapabileceği fazla bir şeyse yok. Şimdiye kadar İŞİD'e karşı sözde savaşta oldukça rahattı. Şimdiyse ya Rusya'nın olası zaferini dengelemek için İŞİD'e karşı savaşta kendi adına başarı öyküsü sunmaya çalışacak, ya da Rusya'nın başarısız olmasını bekleyecek. Eğer ABD, İŞİD'i yenen tarafta olmayı tercih eder ve zafere ortak olmak isterse Suriye krizinden onurlu bir çıkış rotası elde etmiş olur. Ama Rusya'nın kazanımlarını da kabullenmek zorunda kalır. Diğer taraftan Rusya'nın başarısızlığına oynamak konusunda da fazla seçeneğe sahip değil. Afganistan'daki gibi cihatçılara hava savunma füzeleri veremez, zira bu füzeler ABD uçaklarına karşı da kullanılacaktır. Tabi Ruslar savaşa kara birlikleri gönderirse ABD ılımlı İslamcı olarak adlandırdığı cihatçılara desteğini yoğunlaştırabilir. Rusya'nın savaşa doğrudan müdahil olması, cihatçıların Rusya içerisindeki saldırılarına vesile olabilir, ama Rusya bu tehditle zaten uzun yıllardır yaşıyor. Rusya'ya karşı ekonomik yaptırımlarsa zaten Ukrayna meselesinden ötürü uygulandı, denendi. Rusya'nın ana gelir kaynağı petrolde fiyatlar 40 dolar seviyelerine düştü, Rusya ekonomik krize girdi; ama Putin pek de zayıflamadı. Kırım'ı kolayca ele geçiren, Ukrayna'nın doğusunu kontrol altına alan ve bunun karşılığında baş edebildiği dertlerle yüzleşen Putin, Suriye masasında da SSCB'den beri ilk kez uzak ülkelerde askeri operasyon kabiliyeti gösterip başarılı olursa karizmasının doruğuna çıkacaktır. Rusya'daki milliyetçi kamuoyu ve toplumsal muhalefetin zayıf olması, Putin'in işini bir hayli kolaylaştırmaktadır. Neticede Rusya Ortadoğu'ya net bir şekilde ana oyuncu olarak dönmüş ve Akdeniz'de muazzam

bir etkinliğe ulaşmış olacaktır. Esad'ın ayakta kalmasında Rusya'nın her anlamda çıkarı vardır. İŞİD'in ve diğer İslamcıların Suriye'de başarılı olmaları durumunda cihadı Kafkasya'ya, Orta Asya'ya ve hatta Rusya içlerine taşıyacaklarını tahmin etmek güç değildir. Halihazırda bu bölgelerde cihatçıların gelişimi için ciddi bir tabanın olduğu bilinmektedir. Bu yüzden Rusya cihatçıları Suriye'de durdurmak durumundadır. Gelgelelim Rusya'nın bu hamleleri iç savaş sahasında kayda değer bir etki yaratmazsa Rusya adına işler ters gitmeye başlayacak ve imaj ciddi biçimde sarsılacaktır.

Suriye Bölünüyor mu?

RTE'nin de dillendirdiği bu ihtimal, fiili bir durumun oluşması anlamında olasılık dışı değildir. Rusya'nın ağırlığını koymasıyla Esad'ı düşürmek RTE gibileri için bir rüyaya dönüşürken sonsuz savaş senaryosunun alternatifi, kalıcı ateşkes senaryosunun devreye girmesidir. Böylelikle Suriye, resmen olmasa da fiilen bölünmüş olacaktır. İŞİD ise uluslararası bir koalisyon şeklinde yenilgiye uğratılacaktır. Peki Nusra ne olacak? Bir hayli zor gözükten İŞİD'in yenilgisi mümkün olsa bile böyle bir anlaşmayı Nusra'nın başını çektiği diğer aşırı İslamcılar kabul etmeyecektir. Diğer taraftan ülke zaten iç savaş cephesi boyunca zaten bölünmüştür. Nüfusun büyük çoğunluğunu oluşturan Esad denetimindeki sahil şeridinde, Hama ve Humus'ta, Şam'ın merkezinde hayat neredeyse normal akışını sürdürmekte. Aynı şey, PYD kontrolündeki Rojava'da da geçerli. Benzer bir durum, kısmen de olsa İŞİD'in elindeki Rakka ile El Nusra ve Ahrar-u Şam'ın elindeki İdlib'de de geçerli. Hayat bir şekilde akıp gidiyor, insanlar bir şekilde böyle bir yaşama adapte oluyorlar.

AKP'nin Dış Politikası Hezimet Üstüne Hezimet Yaşıyor

Bütün planlarını Esad'ın gitmesi üzerine kuran RTE'nin dış politikası, Rusya'nın son

müdahaleleriyle iyiden iyiye rezil bir duruma düştü. Bu saatten sonra ABD'nin sahada güvenilebileceği tek unsur olan PYD'ye daha fazla bel bağlaması kaçınılmaz görünüyor. Eğer ABD, İŞİD'e karşı savaşta durumunu kurtarmak zorunda olduğuna karar verirse İŞİD'i vurabileceği en önemli alan Cerablus'tur. Böylelikle İŞİD'in Türkiye bağlantısı kesilebilir ve militan akışı bu şekilde engellenir. Bu çerçevede PYD'nin önümüzdeki süreçte Cerablus'a yönelmesi şaşırtıcı olmayacaktır. Cerablus'un alınması, Rojava'daki kantonların birleşmesini sağlayacağından, Kürt ulusal hareketi için dev bir kazanım olacaktır. Bu da RTE'nin dış politikasının mutlak anlamda dibi boylaması demektir. Rus ordusunun girdiği Suriye iç savaşına Türkiye'nin geçmişte kimi zaman yaptığı gibi doğrudan müdahale etmesi düşünülemez. İsrail* ve ABD bile hareketlerinde dikkatli olmak durumundadır. Yerden havaya Rus füzelerinin varlığı İsrail'in Hizbullah'a silah sevkiyatını önleme bahanesiyle yaptığı hava saldırılarını çok riskli hale getiriyor (özellikle Moskova ile koordinasyon sağlanmazsa). Yani AKP'nin çok istediği, Suriye politikasında merkeze koyduğu tampon bölge, uçuşa yasak bölge gibi hedefler bugünün gerçekliğinde iyice komik duruma düşmektedir.

* Hizbullah'ın Suriye'den çekiliyoruz açıklamasını da İsrail'in teskin edilmesi olarak yorumlayabiliriz. Sınırlı bir kadroya sahip olan Hizbullah'ın Suriye'de epey yorulması da ayrı bir durum. Zaten Hizbullah gerillalarının tamamen Suriye'den çekilmesini de kimse beklemiyor. Ama kapsamlı Hizbullah operasyonları geride kalmışa benziyor.

Türkiye’de Büyük Burjuvazinin Oluşumu-II

1954-1980: İthal İkameci Sanayi Politikaları Altında Sanayi Sermayesi Birikimine Dayalı Gelişme

Türkiye’de büyük firmaların önemli bir kısmı İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra kurulmuştur. Bu durumda Demokrat Parti’nin girişimci yanlısı politikalarının etkisi de dikkate değerdir. 1960 yılında yapılan bir araştırmaya katılan, 50’den fazla işçi çalıştıran 126 şirketten sadece 3’ünün 1923 öncesi; %75’i ise 1946-1960 arasında kurulmuştur. (Payaslıoğlu’ndan aktaran Buğra, 2010, s.85) TÜSİAD’ın 1989 üye profiline bakıldığında ise 405 üye şirketin sadece 22’sinin 1950 öncesi kurulduğu ve en çok sayıda şirketin (150 tanesi) 1970’lerden sonra faaliyete başladığı görülür (Buğra, 2010, s. 87).

1950 sonrasında ekonomi kamu ağırlıklı olsa da büyük sermayenin de büyük gelişme gösterdiği görülür. Büyük sermaye sanayiye doğru

artan bir yönelim göstermektedir. Bu dönemde kamu ya da özel sektör eliyle gerçekteştirilen sanayileşme iç pazara dönüktür, ihracata kapalıdır; korumacı dış ticaretin sayesinde tekelci niteliktedir. Sanayinin yeniden üretimi dış borçla sağlanmaktadır.

Ataay’ın (2001) belirttiği gibi “1970’lere doğru Türkiye’de artık holding biçiminde örgütlenmiş, hemen her sektörde faaliyet yürütebilen, banka sahipliği ile bütünleşen, TÜSİAD’da bir araya gelmiş, genellikle İstanbul’da üstlenen, yabancı sermaye ile ortaklık yapan bir büyük burjuvazi oluşmuştur.” (s.60)

1950’lerde sonra Türkiye ekonomisi 1980’e kadar sürecek ithal ikameci bir model çerçevesinde örgütlenmiştir. İhracat ise uluslararası yeni işbölümüne uygun olarak tüketim malları üretimi temelinde gerçekteşmektedir.

Bu dönemde sermaye açısından 1954 yılında kurulan TSKB (Türkiye Sınai Kalkınma Bankası) önemli bir kaynak kuruluş olmuş; kredileriyle sanayi kuşağın gelişiminde etkili olmuştur.

1950 sonrasında burjuvazinin çıta atladığı, holdingler şeklinde örgütlenmeye başladığı ve bu holdinglerin bankalar kurarak finansal sektöre de giriş yaptığı görülmektedir. Bazı büyük holdinglerden 1950'lerde faaliyete başlayanlar Akkök, Kutlutaş, Borusan, Bodur, Tefken, Enka, ECA, profilo, STFA, Alarko, Akın, Deva, Tamek ve Altinyıldız; 1960'larda kurulanlar Anadolu Endüstri, Özsaruhan ve İzdaş; 1970'lerde işe başlayan ise Ekinciler'dir (Buğra, 2010, s.89).

Cumhuriyet'in ilk döneminde sanayileşme de demiryolu ağı boyunca Anadolu hattında belli ölçüde yayılmıştır. 1950'lerden sonra ise gelişmede özel sektörün payı arttıkça merkez İstanbul'a doğru kaymış; bu ilin sınırları dar geldiği noktada sanayi ve hizmetler Marmara bölgesindeki çevre illere taşınmıştır.

İşveren Örgütlenmeleri

Türkiye'de girişimcilerin Odalar biçiminde örgütlenmesi Osmanlı dönemine kadar gitmektedir. Ancak Odalar'ın bir üst örgütlenme altında birleşmesi, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin kuruluşu 1952 yılındadır. TOBB, 1960'lı yıllarda özel teşebbüsün tek temsilcisi durumundadır. Türkiye ekonomisinde küçük işletmelerin ağırlıklı olduğu düşünüldüğünde TOBB gibi zorunlu olarak bütün işverenleri kapsayan bir kurumda büyük sanayicilerin hegemonya kurması, kendi talepleri doğrultusunda kararlar aldirmaması çok mümkün

olmamıştır. Bu durum neticesinde 1960'lı yılların sonunda, daha sonra TÜSİAD oluşumu ile sonuçlanacak Sanayi Odaları Birliği muhalefeti (Uğur ve Alkan, 2000, s.137) yaşanmıştır. 1969 yılında Erbakan'ın Anadolu'nun küçük ve orta işletmelerin desteğiyle TOBB başkanlığına seçilmesi bardağı taşıran son damla olmuş; büyük sermaye grupları 1971 yılında TÜSİAD ile gönüllüğe dayalı ayrı bir örgütlenmeye gitmişlerdir. TÜSİAD; Koç öncülüğünde Sabancı, Eczacıbaşı, Yaşar, Akkök, Tekfen, Altinyıldız, Elektrometal, Elyafli Çimento, Şişe-Cam tarafından kurulmuş ve "tam anlamıyla bir sınıf örgütü niteliği" (Buğra, 2010, s.337) taşımıştır.

Önemli bir işveren örgütlenmesi de 1961 yılında yine Koç grubu öncülüğünde Demirdöküm, Profilo, Arçelik gibi MESS (Madeni Eşya Sanayicileri Sendikası) temelinde yola çıkılarak kurulan TİSK (Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu)'dur.

Gönüllü üyeliğe dayalı girişimci örgütlerinin kurulması; küçük sermayedarlarla aynı örgüt çatısı altında hareket edemeyecek kadar serpilip güçlenen, holdingleşen ve büyük burjuva niteliğini tamamen kazanan sermaye gruplarının sınıf bilinçlerinin gelişmesinin işareti olmuştur:

"...1950'lerde ve 1960'larda, özel sektörün gelişmesiyle, bazı iş adamlarının sosyal konumlarının ekonomik faaliyetlerinin artan toplumsal önemiyle birlikte güçlenmeye başladığını görüyoruz. Başka bir deyişle, bu yıllardan başlayarak girişimci sınıfın ekonomik ağırlığına bir değişiklik oluyor." (Buğra, 2010, s.322)

1980 ve Sonrası: Dışa Açık Koşullarda Tekelleşme

Türkiye ekonomisi 1980'de önemli bir dönüşüm yaşamış; geçmiş dönem politikalarında bir kırılmaya gidilmiştir. 1980'e kadar daha çok iç pazara dönük ve kamu ağırlıklı ekonominin yerini bu tarihten itibaren dışa açılma, kamunun küçülmesi ve ihracata yönelik sanayileşme almıştır. Dünya ekonomisiyle kurulan ilişki değişmiş; uluslararası alana dahil oluş emek ya da hammadde yoğun ürünlerde uzmanlaşma şeklinde olmuştur. Bu dönemin ayırt edici niteliği özelleştirmelerle devletin imalat sanayi ve hizmet sektöründeki ağırlığı azalırken yürürlüğe sokulan sınır tanımayan piyasalaşma, özel girişimciliktir:

"Bu dönemle birlikte, devletin ekonomideki yeri hızla daraltılırken özel sektörün payı hızla genişlemiştir. Devletin payının azalması, yeni yatırım harcamalarının azaltılması ve başta KİT'ler olmak üzere kamu varlıklarının hızla özelleştirilmesi şeklinde gerçekleştirilmiştir. Bu yolla, toplam yatırımlarda 1960'da yüzde 50, 1985'te yüzde 45 olan kamu payı, 1990'da yüzde 31'e, 2005'te ise yüzde 252'ye kadar geriletilmiştir. Buna karşılık özel sektörün yatırımlardaki payı 1990'lı yıllardan başlayarak yüzde 70-75 dolayına çıkmıştır." (Sönmez, 2010b, s.32)

Büyük oranda tekelleşen büyük sermaye İstanbul'da üstlenirken örgütlenmesini holding biçiminde gerçekleştirmiştir (hatta dikey holding modeline geçiş yaşanmış). Büyük burjuvazi finans, ticaret ayaklarını oluştururken sermaye grupları içinde yabancı ortaklı kesimlerin ağırlığı artmıştır. Bu dönem boyunca büyük burjuvazi daha karlı alanlara kayarken küçük-orta işletmelere tedarikçi, yan sanayi rolü verilmiştir:

“Kamu sektörünün imalat sanayindeki öncü konumundan uzaklaştırıldığı bu süreçte, büyük burjuvazinin görelî olarak katma değeri daha yüksek, daha büyük sermaye gerektiren, yabancı ortaklı ve ağırlıklı iç pazara dönük üretimde yoğunlaştığı, küçük ve orta boy işletmelerin bir bölümünün ise emek ya da hammadde yoğun sektörler olan ve döviz kazanmak bakımından büyük öneme sahip olan gıda ve tekstilde uzmanlaştığı görülmektedir.” (Ataay, 2001, s.70)

1980’lerden itibaren Türkiye ekonomisinde bölgesel dengeler içiye bozulmuş ve Marmara’nın ağırlığı karşılaştırılmaz ölçüde artmıştır. 1980 öncesi Anadolu’daki kamu sanayi yatırımları (KİT’ler) Marmara ile Anadolu’nun geri kalanı denge sağlamada belli ölçüde etkili iken özelleştirmelerle kamunun küçülmesi Marmara lehine artan bir gelişme yaratmıştır. 2010 yılında milli gelirin %21’i İstanbul’da üretilmektedir. İstanbul’un yanına Kocaeli, Bursa, Tekirdağ gibi çevre iller de eklenince bu bölgede milli gelirin üçte biri üretilmektedir (Sönmez, 2010b, s.47).

Yükselen Yeni Bir Sermaye Odağı: Müsiad

MÜSİAD, özellikle 2000’li yıllar boyunca süren AKP iktidarı döneminde serpilip boy atmış sermaye gruplarıyla akademik ve entelektüel alanda ilgi kaynağı olmuştur. Anadolu Kaplanları, İslami (ya da yeşil) sermaye gibi çeşitli sıfatlarla anılan MÜSİAD’a bağlı işadamları; otantik burjuvaziyi temsil ettiklerinden (İnsel,

2012) TÜSİAD’la çatışma halinde olan büyük bir rakip olduklarına kadar çeşitli değerlendirmelere konu olmuştur. MÜSİAD, devlet desteği olmadan geliştiği iddiası temelinde Batı’daki burjuva tipine en uygun örnek olarak tanımlanmış; Weber’in tariflediği Protestan ahlakına sahip ve dolayısıyla kapitalizmin ruhunun taşıyıcı şeklinde değerlendirmelere (Özdemir, 2006) mazhar olmuştur. Yazının konusunu Türkiye’de büyük burjuvazinin oluşumu teşkil ettiği oranda MÜSİAD’ın bu gruba dahil edilip edilmemesi tartışmasını yürütmek bir gerekliliktir.

MÜSİAD, biri hariç (Atom Kimya) küçük ve orta ölçekli işletmelerin bir araya gelmesiyle 1990 yılında kurulmuş; bu süreçte geleneksel küçük burjuvaziye dayanan bir sermaye örgütlenmesidir. MÜSİAD’ın üyesi girişimciler, 1980’lerde ANAP iktidarı dönemi ihracatı teşvik sistemi ve Arap sermayesinin desteğiyle güçlenme yaşamış; önce tekstil, perakende gibi sektörlerde öne çıkıp ancak daha sonraları bu sektörlerde ya da yeni alanlarda hacim olarak büyümüşlerdir. 1995 MÜSİAD kataloguna göre, 1900 üyesinin sadece 20’si 500’den fazla işçi çalıştırmakta; 1500 üyeden fazlasını 50’den az işçi çalıştıran işletmeler oluşturmaktadır (Uğur ve Alkan, 2000, s.141).

1980 sonrası ekonomik dışı açılma, o döneme kadar büyük sermayedarların yanında ezilmiş küçük ölçekli işletmelere büyüme olanağı tanımış; küreselleşmenin sunduğu olanaklarla dış ortaklar bulan

bu sermayenin gelişmesi ivmelenmiştir. Dış ortaklar büyük oranda 1974 petrol krizi sonrasında gelirleri yükselen Arap kökenli firmalardır. Bu partnerlerle sadece Türkiye içinde değil dış ticaret alanında da faaliyet yürütülmüştür. 1980 sonrası Türkiye’ye ciddi bir Arap sermayesi girişi olurken bu dönemde İran, Irak, Libya ve Suudi Arabistan ile dış ticaret ilişkileri de gelişmiştir. İçeride ortaklık alanlarından önemli bir tanesi de finansal sektör olmuş; ANAP iktidarının verdiği izinle 1985’ten itibaren faizsiz bankacılık faaliyetleri başlamıştır. MÜSİAD’a üye sermaye gruplarının gelişiminde Arap sermayesinin petro-dolarları kadar daha sonra Refah Partisi’nin kazanacağı belediyelerden ihaleler yoluyla aktarılan kaynak da önemli olacaktır. Gelişen bu sermaye grupları gerekirse ortaklıklar oluşturarak özelleştirme ihalelerine girmiş; elde edilen en büyük pay ise Kombassan’ın aldığı Petlas olmuştur. İnşaat sektörü de 1990’lardan itibaren bu gruplar açısından önem taşımıştır.

12 Eylül darbesiyle başlayan yeni ekonomik politikalar ve uluslararası işbölümünde alınan yeni rol MÜSİAD üyesi girişimcilere yaramıştır. Bu sermaye gruplarının, 1995’teki üyelerinin yarısından fazlasının 1983’ten sonra Özal döneminde faaliyete başlamış olduğu (Sönmez, 2010b, s.96) düşünüldüğünde, Özal döneminin çocukları olduğunu söylemek hatalı olmayacaktır.

Uluslararası işbölümü çerçevesinde emek yoğun, kirlilik yaratan sanayi aşamalarının çevre ülkelere kayması sonrasında MÜSİAD

üyelerine tedarikçi sanayi rolü düşmüştür:

"Türkiye'de ilk birikimini sanayiden gerçekleştiren Koç, Sabancı, Eczacıbaşı gibi TUSİAD kurucuları, sanayinin kar oranı düşük sektörlerinden çekilip finansa, İstanbul rantlarına, enerjiye, Tüpraş, Erdemir, PO, Petkim gibi özelleştirmelerin kaynaklarına yöneldiler. Terk edilen sektörleri ise, İstanbul ve Anadolu'da düşük ve ücretsiz emeği tepe tepe kullanma şansı olan KOBİ'lere bıraktılar. Küresel sermaye de eskiden İstanbul üstünden, büyük holdingler ile kurduğu tedarik ilişkisini, doğrudan İstanbul ve Anadolu'daki bu KOBİ'ler ile sürdürdü." (Sönmez, 2010a)

MÜSİAD 2000 yılında 4 bin gibi kabarık bir üye sayısına sahiptir. Bu sayı, bir büyük burjuva örgütlenmesi için oldukça büyüktür. TUSİAD için bu rakamın 2007 sonunda 576 olduğunu belirtilirse (ki bu üyelerin önemli bir kısmı aynı sermaye grubunun parçası farklı şirketleri temsil etmektedir) ne denilmek istendiği daha rahat anlaşılır. TUSİAD üyesi şirketlerde toplam 626 bin kişi çalışmakta; bu şirketler ülkede yaratılan katma değer yaklaşık %38'ini gerçekleştirmektedir. TUSİAD bünyesinde şirketler özel sektörün cirosunun %20'sini üretmektedir. 2010'a kadar gerçekleşen 36 milyar dolarlık özelleştirmenin %80'i TUSİAD üyesi 13 gruba yapılmıştır; Tüpraş (Koç); Erdemir (Oyak); PO (Doğan); KGM (Zorlu); Araç Muayene (Doğuş). TUSİAD, dünyanın en büyük 186. şirketi olarak dünya devleri ligine dahil olan Koç gibi üyelere sahiptir (Sönmez, 2010b, s.75).

Sonuç olarak, İstanbul Sanayi Odası, 2009'da Türkiye'nin en büyük 500 sanayi şirketinin içinde MÜSİAD ve TUSKON üyesi 70'in üzerinde şirketin yer alsa da, MÜSİAD'ın temsil ettiği sermaye gruplarının çapı kurulduğu döneme göre hayli büyümüş olsa da Mustafa Sönmez'in bu grupların TUSİAD ile karşılaştırılmaz olduğu tespiti

haklı görünmektedir: "Türkiye'de büyük sermaye varlığının dağılımı nedir diye sorarsanız, ortada artık dünya devi ligine giren Koç Grubu vardır. Sabancı eski gücü ile olmasa da vardır. Oyak vardır, Doğuş, Eczacıbaşı, Tefken vb... Yani geleneksel güçler yine hakim güçlerdir. AKP ile organik bağı olanların varlığı, bunların yanında pek küçük kalır." (Sönmez, 2008) MÜSİAD üyeleri içinde güçlenenlerinin TUSİAD'a geçmesi de bu tespiti desteklemektedir; Ülker, Kiler gruplarında olduğu gibi.

Sonuç

Türkiye'de burjuvazinin gerçek hüviyetini kazandığı dönem olarak 1950'lerden sonraki dönemi işaretlemek gerekir. Serpilen sermaye grupları ticaretten sanayileşmeye doğru kayarken başladıkları tekelleşme sürecini 1980'den sonra büyük oranda tamamlamışlardır. Holding tipi örgütlenme modeli Türkiye burjuvazisinin temel iktisadi örgütlenme biçimine dönüşmüştür. Türkiye'de büyük sermaye gruplarının ana örgütlenmesi olan TUSİAD'ın üye sayısı günümüzde 600'ü bulmamakta; bu üyelerin bir kısmı da aynı grup bünyesindeki farklı isimler olduğundan Türkiye büyük burjuvazisi çok sınırlı sayıda aileyi içine alan bir toplumsal gruba oluşturmaktadır: "Onlar, sayıları 50 bilemediniz birkaç fazlası... Ama o kadar. Bu 50 aile ya da sermaye grubu, Türkiye'de toplumsal yaşama damgalarını vuruyorlar. Ekonomik zenginlikler üzerindeki egemenlikleri, Türkiye'nin politikasına; politikadaki egemenlikleri güçlerine güç katıyor. Toplumda gerek politika, gerek ekonomi, gerekse diğer toplumsal yaşamla ilgili statüko hızla onların lehine geliyor. İşte, Türkiye ekonomisine yön verenlerin ulaştıkları gücün boyutları..." (Sönmez, 1992, s.19)

Türkiye'de işadamlarının toplumsal kökenlerini ele alan Ayşe Buğra (2010), büyük burjuvazinin geçmişinde toprak

sahipliğinin ve esnaflığın (zanaatkarlık) önemsiz bir yer işgal ettiğini belirtmektedir. Büyük holdinglerin kurucusu işadamlarının kökenlerinde (aile düzeyinde) aslen ticaret ve kamu faaliyetleri bulunmaktadır. 1970 başında D. La Vere Bates'ın yaptığı çalışma da bu değerlendirmeleri desteklemektedir; önemli işadamlarının %77'si ticaret ve kamu bağlantılı bir iş geçmişine sahiptir (aktaran Buğra, 2010, 92). Buğra bu bulgulardan yola çıkarak Türkiye'deki iş anlayışının sanayi değil ticaret merkezli olduğu yorumunda bulunmaktadır. Bu durum da Cumhuriyet tarihinin önemli bir bölümü boyunca (1980'lere kadar) imalat faaliyetinin büyük oranda kamu tarafından gerçekleştirilmiş olması etkilidir. Dolayısıyla devletin, Türkiye'de büyük burjuvazinin oluşumunda doğrudan rolü kadar sonrasında da sermaye grupları üzerinde gerek ekonomik faaliyete doğrudan katılarak gerekse sunduğu kaynaklarla önemli bir etkiye sahip olduğunu belirtmek gerekir. Burjuvazinin kendi çıkışını yapma koşullarına sahip olmadığı bir Türkiye'de burjuvazi adına devletten (devlet bürokrasisinden) bağımsız bir gelişmeden bahsetmek mümkün olmayacaktır. Bu gelişmenin uzun dönemli etkileri (ekonomik, politik, toplumsal olarak kurulan ilişkiler düzeyinde) de olmuştur. Bu bağlamda burjuvaziye oluşturacak unsurlar için ilk sermaye birikimi önemini kaybetmekte; devlet bürokrasisiyle kurulan bağlar asıl belirleyici olmaktadır.

Türkiye'de modernleşme sürecinin burjuvazi tarafından değil de devlet bürokrasisinin (sivil-askeri) eliyle yürütülmesi Türkiye demokrasisinin gelişimi kadar ekonomi, politika, hukuk gibi birçok alanı da belirlemiştir ve bu durumun yarattığı çelişkiler hala belli ölçülerde kendini hissettirmeye devam etmektedir. Dolayısıyla Türkiye'de büyük burjuvazinin oluşum serüvenini takip etmek Türkiye'nin tarihsel serüvenini takip etmeye denk düşmektedir.

KAYNAKÇA

- Ataay, Faruk. (2001, Bahar). Türkiye Kapitalizminin Mekansal Dönüşümü. Praksis, 2, s.53-96.
- Buğra, Ayşe. (2010). Devlet ve İşadamları, İstanbul: İletişim.
- İnsel, Ahmet. (2012, Aralık). Türkiye'de Burjuvazinin Serüveni. TUSİAD Görüş, 76, s.14-17.
- Özdemir, Şennur. (2006). MÜSİAD: Anadolu Sermayesinin Dönüşümü ve Türk Modernleşmesinin Derinleşmesi. Ankara: Vadi.
- Sönmez, Mustafa. (2008, 17 Eylül). "Anadolu Kaplanları" Efsane, AKP İstanbul'u ve TUSİAD'ı istiyor, bianet.org.
- Sönmez, M. (2010a, 13 Ekim). Anadolu Sermayesi Değil, İslami Sermaye, Cumhuriyet
- Sönmez, M. (2010b). Türkiye'de İş Dünyasının Örgütleri ve Yönelimleri. İstanbul: Friedrich-Ebert-Stiftung Derneği.
- Sönmez, M. (1992). Türkiye'de Holdingler Kırk Haramiler. Ankara: Arkadaş.
- Uğur, Aydın ve Alkan, Haluk. (2010, Yaz). Türkiye'de İşadamları-Devlet İlişkileri Perspektifinden MÜSİAD. Toplum ve Bilim, 85, s.133-155.

12 Eylül'le Hesaplaşmak

Gündemin bu kadar hararetli ve acil meselelerle doluğu bir süreçte 12 Eylül'ün yıldönümü üzerine yazmak ayrı bir çaba gerektiriyor. Hem insanların artık 12 Eylül'ün bugün üzerimizde bıraktığı tortuları kanıksamış olmasının hem de AKP'nin "12 Eylül'le hesaplaşıyoruz" yaygarasını toplumun büyük kesimlerine başarılı bir şekilde "satmış" olmasının payı var.

Yaşı 30'larda olanlar veya 80'lerin sonunda doğmayı başaranların hafızalarını kazıdığımızda 12 Eylül'ün en karanlık günlerini yaşamamış olsalar da, onun yarattığı iklimi hissettiklerini görürüz. Ekonomide piyasalaşma, toplumsal muhalefette çöküş, emekçi sınıflarda kayıtsızlaşma ve insanın insanın kurdu olduğu yeni bir toplumsal kültür bu kuşağın büyüdüğü çağlarda etrafı kuşatmıştı. 70'ler anne babasıyla sokakta büyüyen bir nesilken; bu kuşağın payına evde Susam Sokağı ve apolitizm düşmüştü. Bu kuşak 12 Eylül'ü iktisadi olarak tamamlayan Turgut Özal'la, onun sağdaki en önemli rakibi Süleyman Demirel'i, 70'lerde sokakları kan gölüne çeviren aktörlerden Alparslan Türkeş'i, siyasal İslam akımını burjuva siyasetinin zirvesine taşıyan Erbakan'ı, 70'lerde sol içine bir Truva atı gibi sızan Bülent Ecevit'i yakından tanıma fırsatı bulmuşlardı.

Türkiye'de bugüne baktığımızda hem toplumsal muhalefette hem de burjuva siyaset arenasında bir kuşak değişimi yaşandığı söylenebilir. Gezi'ye baktığımızda Y kuşağı denilen 90'larda doğan gençliğin aktif bir rol oynadığı söylenebilir. Bu nesil belki bir 12 Eylül travması yaşamadı veya onun sıcaklığının hala hissedildiği günlerden geçmedi. Ancak onu çok da aratmayan AKP iktidarıyla

büyüme zorunda kaldı. Çoğu sefer asker postalarını aratmayan bir polis terörüne maruz kaldılar. Düşünce ve ifade özgürlüğü konusunda sık sık kısıtlamalarla karşı karşıya kaldılar. Meseleyi biraz daha ileri taşıyıp Gezi döneminde ortaokullarından çıkıp "Berkin Elvan Ölümsüzdür!" sloganları atan Z kuşağını da yeni bir unsur olarak bu kategoriye sokabiliriz. Onlar bilişim çağının nimetleri sayesinde kendinden önceki kuşaklara göre daha erken topa girmeye başladılar. Bugün 5 yaşında bir çocuğun bile facebook hesabı açabildiğini varsayarsak bu gerçek bizi şaşırtmıyor.

Anne babaları adaletsizliğin en şiddetli günlerinde yaşamış ve ezilmişlerdi. Onlar ise otoriteyle oyun oynayıp, onu anlamsızlaştırmaya meyilliler. Gezi'de kullanılan mizahi dilin kökenlerinden birisi buydu. Anne babaları örgüt disiplinine daha bağlı bir kuşağın üyesi; onları böyle bir disipline ikna edebilmek daha çok emek harcamayı gerektiriyor. Y kuşağı sakinleri mücadele ederken eğlenmeyi daha çok tercih ediyor. Marks'ın 18 Brumaire'de kuşaklar arasındaki bağlara dikkat çektiği o ünlü sözü hatırlayalım: "Bütün ölmüş kuşakların geleneği, büyük bir ağırlıkla, yaşayanların beyinleri üzerine kabus gibi çöker." Yeni kuşak geçmişten miras kalan yılgınlık bulutlarını dağıtma konusunda başarılı oldu diyebiliriz.

Büyüklerin bütün acı hikayelerine rağmen korkmadan sokakları işgal ettiler ve benzerine az rastlanır hikayeler yarattılar. Belki Ortadoğu'daki rejimlerin rol modeli haline gelemedik ama; onlar yıllar sonra Türkiye'yi tüm dünyadaki toplumsal hareketlerin dönüp baktığı ve imrendiği bir rol model haline getirdiler. Bu topraklarda

da mücadeleci ruhun öyle katliamlarla, işkencelerle, idamlarla silinip atılmayacağını gösterdiler.

Fakat 12 Eylül'ün üzerinden 35 yıl geçmesine rağmen darbeyle gerçek bir hesaplaşmanın yapılamadığı gerçeği hala önümüzde duruyor. Yapılması gereken biraz da bugünü yaratan sürecin temellerinin 12 Eylül'le birlikte atıldığını anlatmaktır.

12 Eylül öncesinde Türkiye tarihinin hem en canlı işçi sınıfı mücadeleleri yaşandı hem de devrimci hareketler Türkiye tarihindeki en geniş toplumsal etkiye sahip oldu. Devrimci Yol, Kurtuluş, Halkın Kurtuluşu gibi örgütler yüzbinleri hatta kendi deyimleriyle milyonları harekete geçirme yeteneğini kazandı. Egemen sınıflar ise bu devrimci yükselişe kan kaybettirebilmek adına ellerinden gelen bütün provokasyonları denediler. Kemal Türkler suikastında olduğu gibi siyasal cinayetler işlendi; Maraş, Bahçelievler, Beyazıt gibi kitlesel katliamlar yaşandı. Faşist tetikçiler ve çeteler sokaklara döküldü ve terör estirmeye başladılar. Dönemin devrimcileri sonu gelmez bir çıkmazın içine çekildi ve faşist hareketle güç yarışına girerek mücadeleyi kazanabilecekleri yanılgısına düştüler. Türkiye tarihinde eşine az rastlanacak imkânlarla dolu bir dönem bir on yıl boyunca aldığı yaraların ardından 12 Eylül'de yediği darbeyle dağıldı.

Mesele sadece fiziki yıkımla da kalmadı; buna ideolojik bir karşı devrim de eşlik etti. 12 Eylül kendisini sağ-sol çatışmasını, kardeş kavgasını bitiren bir güç, insanlara özledikleri düzeni sağlayacak bir otorite olarak takdim etti.

Solda ise örgütsüzlüğe ve liberalizme doğru hızlı bir kayış yaşandı. SSCB'nin çözülmesi ile birlikte Marksizmden umutlar tamamen kesildi ve postmodernizm sol için yeni bir çekim alanı haline geldi. Bilindik şeyleri tekrarlamak yerine kısaca söyleyecek olursak kapitalizm, Türkiye'de 12 Eylül'le,

12 Eylül tıpkı savaşlar, halklar arasındaki etnik çatışmalar, ırkçılık, eşitsizlik ve adaletsizlik... sayabileceğimiz birçok unsur gibi bu düzenin bir yan ürünüydü ve sonuçları on yılları ele geçirdi ve elinde tutmaya devam ediyor. Darbeciler ölüyor yerlerini takım elbiseli varisleri alıyor. Artık bize düşen görev 12 Eylül'le hesaplaşmanın da ötesinde bu döngüyü kırmak için mücadele etmek, onların kirli mirasını alaşağı etmektir.

dünyanın birçok ülkesinde yine aynı şekilde darbelerle, birçok yerde buna da gerek kalmadan galip gelmiş ve devrimci dalgayı savuşturmayı başarmıştı. Y kuşağının anne babalarının umutsuzluğunun perde arkasında bunlar yatmaktadır.

Bugün ise çok farklı bir dünyada olduğumuzu dile getirmemiz gerekmektedir. Kapitalizm su alan bir gemi olduğunu geçmiş on yıllar boyunca tekrar tekrar gösterdi. Türkiye'de şu son birkaç ayda yaşananlar bile bu düzenden umudu kesmek için yeterli sebepler bulunduyor.

Erdoğan ve partisi attığı her adımda 12 Eylül'den ve önceki ceberrut devlet anlayışından aldığı genlerin hakkını veriyor. Sokaklarda tam da istediği şekilde polis terörü kol geziyor; linççi gruplar HDP bürolarını yağmalayıp, Kürt olduğunu düşündükleri insanlara saldırılar düzenliyor. İktidar partisi 12 Eylül'e benzer şekilde fiili bir durum yaratarak diktatörlüğe doğru yol almak istiyor. 12 Eylül'de de önce darbe gerçekleştirilmiş ve iki yıl sonra bunu

meşrulaştıran 1982 anayasası tartışmalı bir referandumla kabul edilmişti. Bugün de AKP 12 Eylül'ü aratmayan uygulamalarla kendi baskı rejimini yeni bir anayasa ile kurumsallaştırmaya yetecek bir gücü elde etmeye çalışmaktadır.

Bunun neye mâl olduğunu yaşayarak görüyoruz. 12 Eylül de adım adım gelirken öncesinde yaşananlarla insanlarda otorite özlemini inşa etmişti. Tarihte bazı olayların ikinci kez yaşandığında trajediden öte bir komediyi çağırıştığını biliyorsunuz. Benzeri yönelim bugün AKP'nin ve Erdoğan'ın eline yüzüne bulaşmaya başlıyor. İnsanlar AKP eliyle yerleştirilecek bir otoriteyi istemek yerine, neden bu kaos oluştu bunun hesabını sormaya başlıyor.

Türkiye sınırları dışında ise çok farklı bir dünya hüküm sürüyor. Hemen yanıbaşımızda milyonlarca insanın savaşlarda katledildiği, bir o kadarının ülkelerini terk etmek zorunda kaldığı ve Aylan bebek örneğinde olduğu gibi cansız bedenlerin kıyılarına vurduğu bir coğrafyada yaşıyoruz. Uzun süren savaşların yarattığı karamsarlık, geleceği değiştirebileceğimize dair inançsızlık ve egemenlerin güç gösterilerinin yarattığı korku topraklar kadar zihinleri de işgal ediyor.

12 Eylül tıpkı savaşlar, halklar arasındaki etnik çatışmalar, ırkçılık, eşitsizlik ve adaletsizlik... sayabileceğimiz birçok unsur gibi bu düzenin bir yan ürünüydü. Sonuçları on yılları ele geçirdi ve elinde tutmaya devam ediyor. Darbeciler ölüyor yerlerini takım elbiseli varisleri alıyor. Artık bize düşen görev 12 Eylül'le hesaplaşmanın da ötesinde bu döngüyü kırmak için mücadele etmek, onların kirli mirasını alaşağı etmektir.

Günümüzde Marksist fikirlere karşı kapitalist cadı avcıları tarafından desteklenen kampanya, komünizmin tamamıyla Amerikan hayatına yabancı ve Amerikan toplumunun refahına karşıt olduğuna dair yanlış bir izlenim yerleştirmeyi amaçlıyor. Büyük Depresyon sonrasında anti-kapitalist hissiyatların hızla yayıldığı 1930'larda toplumda Komünist bir Amerika tahayyülüne yönelik dikkate değer, popüler bir ilgi vardı. Bu sebeple, Liberty Magazine'nin editörleri Leon Troçki ile komünist bir geleceğin Birleşik Devletler için ne vaat ettiği üzerine genel bir görünüm veren bir röportaj yaptılar.

Anti-komünist önyargılardan etkilenmiş ve Stalinizmden itilmiş geniş bir toplum kesimine hitap eden Troçki, başarılı bir sosyalist devrimin dünyanın en gelişmiş ülkesinde nasıl geniş kapsamlı gelişim olanakları açabileceğini göstermeye çalışıyordu. 23 Mart 1935'te Liberty Magazine'de yayınlanan bu makale, o dönemde basında bir çok tartışmanın fitilini yaktı.

Dördüncü Enternasyonel Tarafından Yazılan Giriş

Amerika Komünist Olursa-I

Amerika, kapitalist düzenin çözmei başaramadığı zorluklar ve problemlerden dolayı komünist bir dönüşüm yaşadığı takdirde görülecektir ki, dayanılmaz bürokratik bir tiranlık ve bireyin baskılanmasıyla uzaktan yakından alakası olmayan komünizm çok daha büyük bir bireysel özgürlük ve ortak bir refahın aracı olacaktır.

Şu an birçok Amerikalı komünizmi yalnızca Sovyetler Birliği deneyimleri ışığında değerlendiriyor. Sovyetçiliğin, Sovyetler Birliği'nin kültürel anlamda geri kalmış toplulukları için meydana getirdiği maddi sonuçlarının aynısının Amerika'da da olmasından korkuyorlar.

Komünizmin insanları zorbalıkla bastırmayı deneyeceğinden korkuyorlar. Bununla birlikte Anglo-Sakson muhafazakârlığının surlarını en olası ve arzu edilen reformlara dahi izin vermeyen bir engel olarak gösteriyorlar. Büyük Britanya'nın ve Japonya'nın olası bir Sovyet Amerika'ya karşı silahlı bir müdahaleye girişeceklerini söylüyorlar. Amerikalıların giyim ve beslenme alışkanlıkları konusunda sıkı bir disiplin altına alınacakları; kıtlık zamanında olduğu gibi halkın karneye bağlanacakları; gazetelerde basmakalıp resmi propaganda okumaya zorlanacakları; aktif katılımlarının olmadığı karar alma süreçlerinde varılan kararları istinasız onaylamak veya düşüncelerini kendilerine saklamak zorunda kalacakları; hapis ve sürgün korkusuyla Sovyet liderlerini toplumsal alanda övmeye zorlanacakları korkusuyla tüyleri ürperiyor.

Enflasyonun, bürokratik tiranlığın ve tahammül edilemez bürokrasinin hayatlarının her bir alanında kuracağı etkilerden korkuyorlar. Sanat ve bilimle birlikte gündelik ihtiyaçlarda ruhsuz bir standartlaşmadan endişe ediyorlar. Tüm politik serbestliğin ve basının sahip olması gereken özgürlüğün canavar bir bürokrasinin diktatörlüğü ile yok edileceğinden çekiniyorlar. Marksist diyalektik ve disipline edilmiş bir toplumsal felsefede anlayışsız bir yüzeyselliğe zorlanacakları düşüncesi karşısında omuz silkiyorlar. Tek kelimeyle, Sovyet Amerika'nın Sovyet Rusya'nın onların gözünde sahip olduğu profilin bir benzeri haline geleceğinden korkuyorlar.

Aslında Amerikan Sovyetleri, Sovyet Rusya'dan Başkan Roosevelt'in Rus imparatoru Çar II. Nikolas'dan farklı olduğu kadar farklı olacaktır. Fakat bağımsızlık ve demokraside de olduğu gibi,

komünizm Amerika'ya yalnızca devrim yoluyla gelebilir. Amerikan mizacı aktif ve şiddetlidir; komünizm sağlam bir şekilde oturana kadar kurulu olan düzeni ve planlamaları bozmak konusunda ısrarcı olacaktır. Amerikalılar uzman ve devlet adamı olmaktan önce heves dolu maceracı insanlardır. Taraf tutmadan ve elini taşın altına koymadan büyük bir değişime gitmek Amerika'nın geleneğine aykırıdır.

Fakat ulusal zenginlik ve nüfus bakımından Amerikan komünist devrimi, göreceli olarak bedelin büyüklüğüne bakılmaksızın, Rusya'daki Bolşevik Devrimi'ne bakıldığında önemsiz kalacaktır. Çünkü iç savaş, Amerikan zenginliğinin onda dokuzuna sahip olan %5-10'luk tepedeki bir avuç adam tarafından verilmez; bu bir avuç karşı devrimci ordularını ancak aşağı orta sınıflardan toplayabilir. Öyle olsa bile, sadece sovyetleri desteklemenin kurtuluş imkanını sunduğunu göstererek devrim kolaylıkla onları bayrağı altına çekebilecektir.

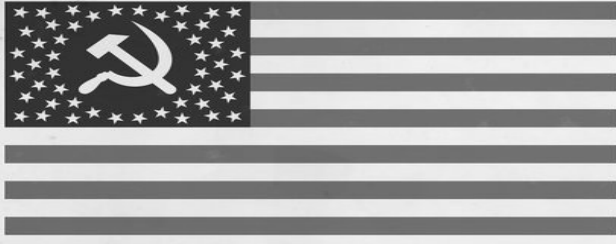
Bu grubun altındaki herkes zaten ekonomik olarak komünizme hazırlanmıştır. Depresyon işçi sınıfını harap etmiş, savaş sonrasındaki on yılda, uzun süreli tarımsal azalmadan zaten zarar görmüş köylülere ezici bir darbe indirmiştir. Bu grupların devrime karşı kararlı bir direniş göstermesi için hiçbir neden yoktur. Elbette, Devrimci liderlerin onlara karşı ileri görüşlü ve ılımlı bir politika izlemesi koşuluyla bu grupların kaybedecek hiçbir şeyleri yoktur.

Başka kim komünizme karşı savaşacaktır? Milyarder ve multi-milyonerlerin onbaşıları? Mellonlar, Morganlar, Fordlar ve Rockefellerlar? Kendileri için savaşacak adam bulamadıklarında bunlar savaşlarına son verecektir.

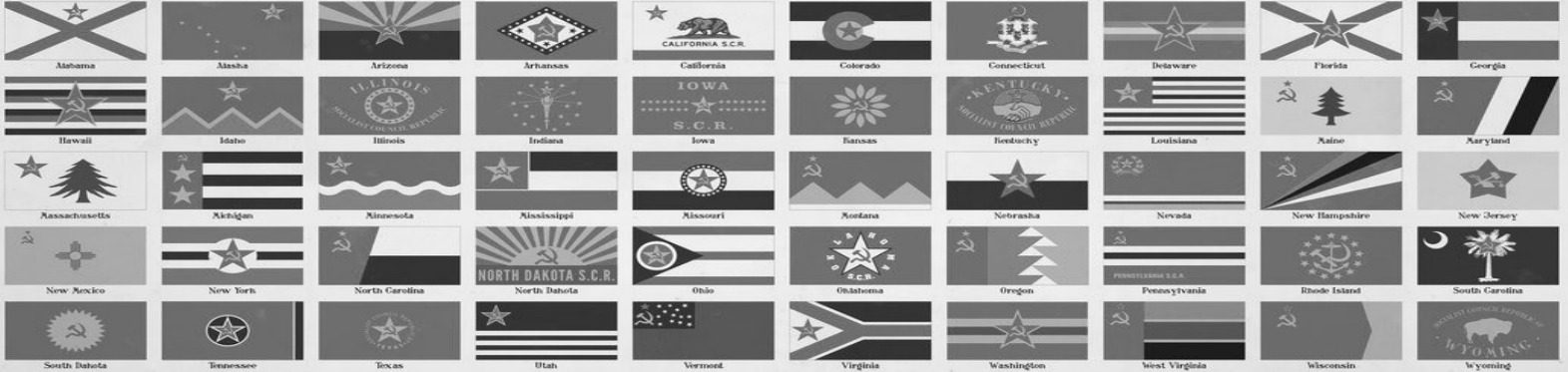
Amerikan sovyet hükümeti, bütün iktisadi sistemin tepesindekilerin mülklerine el koyacaktır: bankalar, kilit sanayiler, ulaştırma ve haberleşme sistemleri. Sonrasında köylülere, küçük tüccar ve işadamlarına düşünceleri ve sanayinin ulusallaşmış bölümünün nasıl iyi çalıştığını görmeleri için iyi bir zaman verecektir.

İşte Amerikan sovyetlerinin sahici mucizeler üretebileceği yer burası. "Teknokrasi" yalnızca komünizm altında gerçekleşebilir, özel mülkiyet hakları ve özel karların ölü elinin sanayi sisteminizden kalkmasıyla. Hoover komisyonunun standartlaşma ve akılcılaştırmaya ilişkin en

THE UNION OF SOCIALIST COUNCIL REPUBLICS OF AMERICA

The Pledge of Allegiance
I pledge allegiance to the Flag of the United Socialist Council Republics of America, and to the People's Republic for which it stands, one Nation for the Working Class, indivisible, with bread and justice for all.

cüretkar önerileri Amerikan komünizmi tarafından salverilecek yeni imkanlarla karşılaştırıldığında çocukça görünecektir.

Ulusal endüstri, modern otomotiv fabrikalarındaki sürekli üretim modelindeki taşıma bandı hattı boyunca örgütlenecektir. Bilimsel planlama bireysel fabrikalardan çekip çıkarılarak tüm ekonomik sisteminize uygulanacaktır. Sonuçlar muazzam olacaktır.

Üretim maliyetleri mevcut rakamlara göre yüzde yirmi ya da daha büyük oranda inecektir. Bu da çiftçilerinizin alım gücünü artıracaktır.

Şüphesiz ki Amerikan sovyetleri gönüllü kolektifleştirmenin okulları olarak kendi devasa çiftlik işletmelerini kuracaktır. Çiftçileriniz, ayırık halkalar olarak kalmanın mı, ortak zincire katılmanın mı bireysel avantajlarına olduğunu kolaylıkla hesaplayabilecektir.

Aynı yöntem ufak işletmeleri ve sanayileri, sanayinin ulusal örgütlenmesine çekmek için kullanılabilir. Hammaddelerin, kredilerin ve siparişlerin kotasının sovyetlerce kontrolü ile bu ikincil sanayiler aşamalı biçimde ve zorlama olmaksızın kamusallaştırılmış işletme sisteminin içine çekilene değin rahatlatıcı olarak tutulabilir.

Zorlama olmaksızın! Amerikan sovyetlerinin Ruslara sıklıkla dayatılan zorlayıcı şartları uygulama yoluna gitmeye ihtiyacı yok. Birleşik Devletler'de tanıtım ve reklamcılık maharetiyle, büyük çoğunluğu fakirleştirilmiş ve okuma-yazma bilmeyen köylülerin oluşturduğu, gelişmemiş Rusya'nın sovyetlerinin menziline dışında kalan orta sınıfın desteğini kazanacak araçlara sahipsiniz. Bu, teknik

donanımınıza ve zenginliğinize ilaveten gelmekte olan komünist devriminizin en büyük servetidir. Devriminizin mahiyeti bizimkinden daha problemsiz olacak; temel konular karara bağlandıktan sonra enerjinizi ve kaynaklarınızı pahalıya mal olan sosyal çatışmalara harcamayacak ve sonuçta ileriye doğru çok daha hızlı hareket edeceksiniz.

Dini düşüncenin Amerika'daki yoğunluğu ve özverisi bile devrime engel olmayacaktır. Eğer biri Amerika'da sovyetlerin perspektifini benimserse, psikolojik engellerin hiçbirisi toplumsal krizin baskısını geciktirmeye yetecek kadar katı olamaz. Bu tarihte birçok kez ispat edildi. Bunun yanında İncil'in kendisinin oldukça etkileyici bazı özlü sözler barındırdığı unutulmamalıdır.

Sovyet devriminin görece az sayıdaki karşıtlarına gelince, Amerikan yaratıcı dehasına güvenilebilir. İkna olmamış milyonlar alarak onları yaşam boyu kirasız pitoresk adalara, nerede gönülleriince eyleyeceklerse oraya göndermek iyi olabilir.

Bunu güven içinde, yabancı müdahalelerden korkmaya gerek olmadan yapabilirsiniz. Japonya, Büyük Britanya ve Rusya'ya müdahale eden diğer kapitalist ülkeler Amerikan komünizmini kabul etmek dışında bir şey yapamazlar. Hakikaten komünizmin – kapitalizmin kalesi- Amerika'daki zaferi diğer ülkelere yayılmasına yol açacaktır. Japonya muhtemelen Amerikan sovyetlerinin kuruluşundan önce komünist saflara katılacaktır. Aynısı Büyük Britanya için de geçerlidir.

Her halükarda Güney'e ve kıtanızın daha muhafazakar yarısına karşı bir saldırı olsa da, Britanya Majestesi'nin donanmasını Sovyet Amerika'ya karşı bir hücum için

göndermesi, çılgınca bir düşünce olurdu. Bu umutsuz ve ikinci sınıf bir askeri maceradan öteye geçemezdi.

Amerikan sovyetlerinin kuruluşunun birkaç haftası ya da ayı içerisinde, Pan-Amerikancılık siyasi bir gerçeklik olacaktır.

Merkez ve Güney Amerika hükümetleri federasyonunuzun içine mıknafta toplanan demir parçaçıkları gibi çekilecektir. Kanada da öyle. Bu ülkelerdeki halk hareketleri, bu büyük birleşme sürecini kısa bir zaman diliminde ve önemsiz bedeller dahilinde zorlayacak kadar güçlenecektir. Amerikan sovyetlerinin ilk yıldönümünde Batı yarımkürenin başkenti Panama'da olacak şekilde Kuzey, Merkez ve Güney Amerika Birleşik Sovyet Devletleri'ne dönüşeceğini iddiaya hazırım. Böylelikle Monroe Doktrini, yazarınca öngörülme de, dünya meselelerinde ilk defa bütünlüklü ve olumlu bir anlama sahip olacak.

Bazı önde gelen muhafazakarlarınızın yakınmalarına rağmen Roosevelt, Birleşmiş Devletleri sovyetik bir dönüşüm için hazırlamıyor.

NRA işletme güçlüklerinin üstesinden gelerek Amerikan kapitalizmine zarar vermeyi değil onun kaynaklarını güçlendirmeyi amaçlıyor. Mavi Kartal değil ancak onun üstesinden gelmekte güçsüz olduğu zorluklar Amerika'ya komünizmi getirecek. Danışman grubunuzun "radikal" profesörleri devrimci değiller; yalnızca korkak muhafazakarlar onlar. Başkanınız "sistemler"den ve "çoğunluklar"dan nefret ediyor. Ancak sovyet yönetimi tüm mümkün sistemlerin, eylem halindeki devasa çoğunluğun, en büyüğüdür.

İNADINA HALKLARIN KARDEŞLİĞİ!

ISSIZ BİR UĞULTUDUR DOĞANIN PADİŞAHI
FİDELER CILIZ
DAĞLARDA UMUDUN HAZİN SANCISI
TOPRAĞIN BAĞRINDA TOHUM
KAN REVAN İÇİNDEDİR
VE KAN REVAN İÇİNDEDİR TÜRKÜLERİMİZ

